

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

Кафедра педагогічних технологій початкової освіти

ПАСКАЛЬ О.В.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

**ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, ОРГАНІЗАЦІЇ
САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ З
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «СИСТЕМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОЇ
РОБОТИ»**

**Для студентів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за
спеціальністю 231 Соціальна робота**

Одеса – 2022

 <p>Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського</p>	<p align="center">Навчальна дисципліна ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ</p> <p>Галузь знань: 23 Соціальна робота Освітньо-професійна програма: Соціальна робота Спеціальність: 231 Соціальна робота Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Рік навчання: 2 Семестр: 4 Обсяг дисципліни, кредити ЄКТС/години: 6/180 Мова навчання: українська</p>
<p>Лектор курсу</p> 	<p>Паскаль Олена Вікторівна</p> <p>Посада: доцент</p> <p>Вчений ступінь: кандидат педагогічних наук</p> <p>Профайл викладача: https://scholar.google.com.ua/citations?view_op=list_works&hl=ru&user=FKT_8icAAAAJ</p>
<p>Контактна інформація</p>	<p>Paskal.OV@pdpu.edu.ua</p>

Дисципліна «Система культурно-дозвіллевої роботи» є базовою навчальною дисципліною у професійній підготовці фахівців зі спеціальності «Соціальна робота» і передбачає формування системного мислення та комплексу спеціальних теоретичних знань, розвитку умінь та компетенцій практичних навичок з організації проведення розмаїття видів дозвіллевої діяльності та їх змістовне наповнення, функціонування відповідної інфраструктури задля забезпечення різних категорій населення необхідними умовами щодо різнобічного, гармонійного розвитку людини, залучення її до естетичних цінностей суспільства; ознайомлення студентів з генезою виникнення та розвитку культурно-дозвіллевої діяльності, сутності дозвілля; структури, принципів і форм дозвіллевої роботи; культурно-історичні витoki організації дозвілля; соціально-педагогічні аспекти організації дозвіллевої діяльності, особливості соціокультурної анімації; поглиблення, розширення, закріплення знань, умінь та навичок з теорії дозвіллевої діяльності; формування стійкого інтересу до творчої соціальної роботи у сфері дозвілля.

УДК: 304/316.4+379.8

*Рекомендовано до друку вченою радою Університету Ушинського
(протокол № 8 від 24 лютого 2021 р.)*

Рецензенти:

Ласунова С.В. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри практичної та клінічної психології Одеського національного університету ім. І.І. Мечникова.

Колбіна Л.А. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогічних технологій початкової освіти Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського.

Паскаль О.В.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Система культурно-дозвілєвої роботи [для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, галузі знань 231 Соціальна робота, спеціальності 231 «Соціальна робота»]. Одеса : Університет Ушинського, 2022. 70 с.

Методичні рекомендації до проведення практичних занять, організації самостійної роботи обов'язкової навчальної дисципліни «Система культурно-дозвілєвої роботи» містять плани проведення, зміст практичних занять та самостійної роботи, технологічну карту дисципліни, тематику індивідуальних навчально-дослідних завдань та методичні рекомендації щодо їх виконання. Розроблені для ознайомлення здобувачів вищої освіти зі структурою та змістом навчальної дисципліни і призначені для планування, підготовки та проведення практичних занять та самостійної роботи.

ЗМІСТ

СИСТЕМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОЇ РОБОТИ У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ.....	5
РОЗДІЛ 1 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	8
РОЗДІЛ 2 МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ.....	33
РОЗДІЛ 3 КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ.....	37
ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З КУРСУ «СИСТЕМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОЇ РОБОТИ»	49
ГЛОСАРІЙ	55
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	67

СИСТЕМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЕВОЇ РОБОТИ У СТРУКТУРІ ПІДГОТОВКИ КЕРІВНИКІВ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ

Запит сучасного суспільства і тенденції розвитку бакалаврських програм за спеціальністю «Соціальна робота» актуалізують потребу оптимізації кадрового забезпечення закладів освіти різних рівнів і типів і спеціальних закладів освіти, які володіють професійними компетентностями, достатніми для реалізації завдань забезпечення розвитку соціального і соціально-педагогічного потенціалу особистості здобувача освіти на відповідному професійному рівні, здатного забезпечувати профілактику негативних соціальних проявів в поведінці соціальних груп і окремих осіб та психологічну допомогу представникам соціально-вразливих верств населення, а також особам у складних життєвих обставинах.

Мета навчальної дисципліни - формування у студентів знань і навичок в галузі організації система культурно-дозвільної діяльності, соціальної роботи в сфері дозвілля, освоєння сутності та специфіки культурно-дозвільної роботи в соціальній сфері.

Основними **завданнями** курсу «Система культурно-дозвільної роботи» є допомога студентам в отриманні спеціальні знання основ теорії, історії та методики дозвіллезнавства, оволодінні практичними уміннями та навичками організації культурно-дозвільної діяльності населення в соціумі; навчити студентів – майбутніх соціальних працівників адаптувати світовий досвід дозвілля як соціокультурного явища до українських реалій.

Зміст робочої програми «Система культурно-дозвільної роботи» передбачає розгляд феномену “дозвілля” в зарубіжних країнах та Україні, характеризує систему закладів дозвільної сфери, її матеріально-технічне, фінансове, кадрове забезпечення. Особливу увагу звернено на організаційні питання, планування дозвільної діяльності закладів культури, на вивчення запитів та інтересів різних соціально-демографічних груп населення.

Дисципліна з позицій соціальної роботи поглиблює теоретичні положення курсу «Теорія соціальної роботи» та готує майбутніх соціальних працівників до розробки і впровадження «Технологій соціальної роботи», знаходить продовження в курсах «Організація соціально-педагогічного тренінгу», «Технології соціально-педагогічних досліджень», «Методика викладання дисциплін соціальної сфери».

Передумови для вивчення дисципліни: для вивчення навчальної дисципліни «Система культурно-дозвільної роботи» студенти мають опанувати знання з таких навчальних дисциплін, як «Педагогіка», «Соціалізація особистості», «Загальна психологія», «Соціальна педагогіка».

Очікувані програмні результати навчання:

ПРН 01. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН 03 Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН 06 Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН 12 Визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ПРН 15 Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН 19 Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Очікувані результати навчання дисципліни:

Унаслідок вивчення навчальної дисципліни студенти мають:

- знати історію дозвілля як соціокультурного явища, його природу, сутність дозвільних комплексів;
- визначати сучасний стан і тенденції розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих;
- пояснювати шляхи, прийоми, методи, форми організації підлітків та молоді;
- визначати функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення;
- знати теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні;
- характеризувати основні школи та концепції дозвіллезнавства;
- описувати інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку.

На основі цих знань у студентів будуть сформовані уміння:

- виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності;
- залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності;
- застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії;
- впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів;
- формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему;

- збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики;
- аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення;
- вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.

Унаслідок досягнення результатів навчання здобувачі вищої освіти в контексті змісту навчальної дисципліни мають **опанувати** такі компетентності:

Інтегральна компетентність: ІК 1. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у соціальній сфері або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети

Спеціальні (фахові, предметні компетентності (ФК))

ФК 4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК 13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК 15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК 17. Здатність виявляти і залучати ресурси організацій партнерів з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.

ФК 18. Здатність до генерування нових ідей та креативності у професійній сфері.

Міждисциплінарні зв'язки. проблематика курсу «Система культурно-дозвільної роботи» передбачає тісний зв'язок з дисциплінами: «Соціалізація особистості», «Педагогіка», «Технології соціальної роботи», «Соціальна педагогіка», «Волонтерський рух в Україні», «Технологія роботи соціального гувернера».

РОЗДІЛ 1
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРОВЕДЕННЯ ПРАКТИЧНИХ
ЗАНЯТЬ
Теми практичних занять

№ з/п	Назва модулів і тем	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1.	Дозвіллева діяльність в клубах і дозвільних центрах	2	1
2.	Робота парку як дозвільного центру	2	
3.	Дозвілля в туристичних комплексах та готелях	2	
4.	Дозвільна діяльність за місцем проживання	2	1
5.	Музей як дозвільний центр	2	1
6.	Хобі-групи як інститути дозвілля	2	
7.	Соціально-орієнтовані ігри як спільна дозвіллева діяльність	2	1
8.	Дитяча дозвіллева діяльність як одна з умов соціального впливу на особистість	2	1
9.	Культурно-дозвіллева діяльність із підлітками з девіантною поведінкою	2	
10.	Дозвіллева робота з сім'ями	2	
11.	Особливості дозвіллевої роботи з дорослими та людьми похилого віку	2	
12.	Дозвіллева діяльність з особами з обмеженими можливостями	2	
13.	Специфіка дозвіллевої роботи з підлітками та молоддю	2	1
14.	Специфіка дозвіллевого обслуговування інвалідів	2	
15.	Специфіка організації дозвіллевої діяльності з сім'ями	2	
16.	Системи організації відпочинку молоді та форми проведення дозвілля	2	
17.	Методика організації дозвіллевої діяльності	2	1
18.	Технології організації дозвіллевої діяльності	2	
19.	Ігрова діяльність в системі культурно-дозвіллевої діяльності молоді	2	
20.	Практична робота з проектування та проведення різних форм організації дозвілля	2	1
ВСЬОГО ГОДИН:		40	8

ТЕМА 1. Дозвіллева діяльність в клубах і дозвільних центрах

Завдання № 1. Зробити історичний аналіз розвитку клубної культури на прикладі діяльності Ротарі-клубів. Оформити у вигляді повідомлення.

Завдання № 2. Використовуючи матеріали інтернет-джерел проаналізувати досвід роботи закладів клубного типу, пріоритетними для яких є соціальна робота (з «важкими» підлітками, злочинцями, професійна орієнтація серед молоді, надання соціально-культурної допомоги людям похилого віку, емігрантам, жінкам тощо). (за власним вибором студента).

Завдання № 3. Змістовно описати досвід роботи клубних об'єднань щодо організації культурно-дозвілєвої роботи з дітьми та молоддю одного із закладів позашкільної освіти, культурних центрів різного рівня (міжнародного, клубного об'єднання в Україні та м. Одеса (окремо за кожним рівнем).

ТЕМА 2. Робота парку як дозвілєвого центру

Завдання № 1. Використовуючи матеріали підручника «Дозвілля в зарубіжних країнах: Підручник. Київ : Кондор, 2005. стр. 87 та матеріали інтернет джерел змістовно розгляньте особливості роботи природних й тематичних паркових комплексів. Проаналізуйте можливості використання національного і закордонного паркового комплексу щодо організації дозвілля різних вікових груп населення. Матеріали продемонструйте у вигляді презентацій.

Завдання 2. Ознайомтеся з повідомленням офіційного інтернет-представництва Президента України Володимира Зеленського від 17 грудня 20220 року про впровадження соціального проєкту «Активні парки – локації здорової України» за посиланням

<https://www.president.gov.ua/ru/news/glava-derzhavi-zapochatkovuye-socialnij-proekt-aktivni-parki-65633ini>

та Постановою Кабінету Міністрів України від 07 квітня 2021 р. № 326 «Про затвердження Положення про соціальний проєкт «Активні парки — локації здорової України» за посиланням

<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-socialnij-proekt-aktivni-parki-lokaciyi-zdorovoyi-ukrayini-i070421-326>.

Згідно положеннями цих документів запропонуйте нові форми залучення різних груп населення, зокрема осіб з інвалідністю, до оздоровчої рухової активності у місцях масового відпочинку; розробіть заходи щодо організації оздоровчої рухової активності громадян у місцях масового відпочинку в рамках реалізації Соціального проєкту.

Які громадські організації можна залучити до реалізації Соціального проєкту.

ТЕМА 3. Дозвілля в туристичних комплексах та готелях

Завдання: Розробіть програму анімаційних заходів для туристичного комплексу чи готелю за наступними типами: санаторно-оздоровчий, природньо-

рекреаційний, спортивно-видовищний, культурно-розвиваючий чи видовищно-розважальний

ТЕМА 4. Дозвільна діяльність за місцем проживання

Завдання 1. Створіть Facebook-подію та активно використовуйте опцію запрошень.

Завдання 2. Створіть зворотній відлік в Instagram Stories;

Завдання 3. Зробіть розсилку зручними комунікаціями вашим потенційним глядачам. Не забудьте про використання офіційного хештегу.

ТЕМА 5. Музей як дозвілєвий центр

Завдання 1. Написати есе «Яким повинен бути сучасний музей?»

Завдання 2. Створити на основі тексту есе «Яким повинен бути сучасний музей?» «Хмарку слів», використовуючи онлайн сервіси «Створення хмар слів» (актуалізація знань з цього питання).

Завдання 3 (творче) Відвідати віртуальні відеоекскурсії музеїв-світу (за власним вибором) та написати твір-есе, описавши власні враження.

1. Віртуальна просвіта: поки карантин, можна «відвідати» відомі музеї онлайн.

Одні з найпопулярніших музеїв усього світу можна відвідати, не виходячи з дому. Це стало доступним завдяки діджиталізації. Крім турів з оглядом в 360 градусів, можна подивитися відеоанонси і трансляції головних виставок.

- Наприклад, мадридський Прадо и парижський Лувр и Орсе. Можна вивчати і творчість окремих митців, таких, як Ван Гог – його картини пропонують розглянути буквально до деталей.

- Компанія Google запустила безкоштовний віртуальний тур по Версальському палацу, який розташований у Франції. Користувачі можуть прогулятися по палацу і відвідати сад і кімнати, детально розглянути інтер'єр, картини і скульптури.

- Віртуальні екскурсії можна подивитися на сайті одного з найзнаменитіших символів Парижа - Лувра.

- У Флоренції, в відомій галереї Уффіці, зібрана велика колекція шедеврів музеїв європейського образотворчого мистецтва.

- Знамениту Сикстинську капелу, розташовану в Ватикані, і де можна розглянути шедеври Боттічеллі і Мікеланджело, також можна відвідати, не виходячи з дому.

- Онлайн можна відвідати відомий історико-археологічний музей Великобританії. А також Художній музей з одним з наймасштабніших зборів британського мистецтва з 1500 року до наших днів. До слова, тут же знаходиться твір Мілле "Офелія".

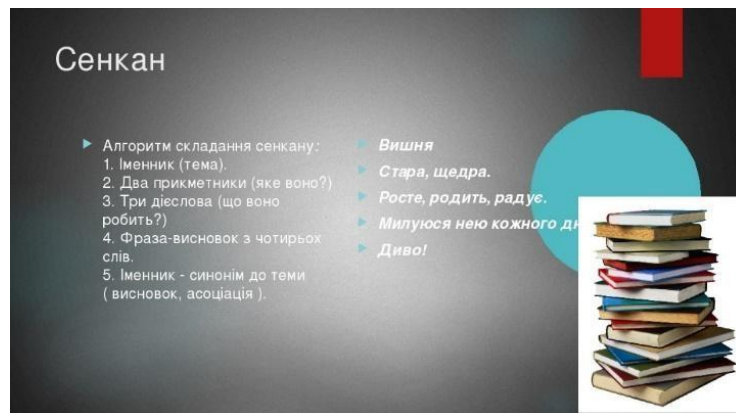
- Один з найпопулярніших музеїв - музей Ван Гога, де знаходяться майже всі найбільші його відомі картини, крім «Зоряної ночі».

- На офіційному сайті музею Акрополя можна «організувати» віртуальну прогулянку по найвідомішою місцевої визначної пам'ятки.
- В Іспанії розташований відомий музей Сальвадора Далі, тут онлайн можна розглянути одну з найбільших колекцій його робіт.
- На сайті музею мистецтв Метрополітен, який розташований на Манхеттені (Нью-Йорк), відвідувачам для ознайомлення пропонують велику кількість колекцій сучасного мистецтва. Тут знаходиться близько 200 тисяч експонатів, серед яких - картини Ван Гога, Джексона Поллока та Пабло Пікассо.
- А в Лос-Анджелесі на сайті Музею Гетті зібрано близько п'ятнадцяти тисяч експонатів для ознайомлення, вони також у вільному доступі.
- Музей американського мистецтва Уїтні в Нью-Йорку зібрав в собі американське мистецтво ХХ-ХХІ століть: живопис, скульптура, графіка, фотографія і відеоарт. Подивитися онлайн можна більш 23 тисяч робіт від 3500 авторів.
- У Відні знаходиться галерея Бельведер, тут онлайн можна побачити художній музей в палаці з колекцією живопису різних епох. Тут зберігається найвідоміша картина "Поцілунок" Густава Клімта.

Завдання 4. За результатами рефлексії вивчення теми, створити сенкан «МУЗЕЙ, як дозвіллевий центр».

Що таке сенкан Ви зможете ознайомитися за посиланням:

https://potkalo.blogspot.com/p/blog-page_73.html?view=classic

ТЕМА 6. Хобі-групи як інститути дозвілля

Завдання . Розкажіть про своє хобі. Яке його значення для Вас?

Методичні поради до написання есе:

1. Не вигадуйте собі хобі. Якщо ви вирішили розповісти про хобі, то воно повинно бути дійсно вашим, а не вигаданим.
2. Зв'язуйте хобі і корисні навички для роботи. Добре, коли ви можете пов'язувати улюблені захоплення з навичками, корисними для себе. Наприклад, завдяки захопленню якимось із видів спорту, у вас вироблена витривалість, що важливо для практично будь-якої роботи.

3. Розповідайте актуальну інформацію. Добре, якщо ви колись ходили в музичну школу, але чи потрібно повідомляти про це, якщо кришку рояля не піднесли вже років десять? Захоплення, яке було вам цікаво 10-20 років тому, не можна назвати вашим хобі.

4. Відзначайте досягнення. Не потрібно детально описувати кожне із захоплень - досить вказати досягнення, якщо вони є. Наприклад, «кандидат у майстри спорту», «1-е місце на конкурсі танців». До слова, подібні досягнення дозволяють рекрутеру оцінити, цілеспрямований знали що ви людина.

5. Розповідайте про хобі з ентузіазмом, поділитися своїми історіями, пов'язаними з захопленнями.

ТЕМА 7. Соціально-орієнтовані ігри як спільна дозвіллева діяльність

Завдання 1. Створіть ситуацію вибору за наступною тематикою:

- Ситуація вибору «Порадуй друга»

Мета - виявити вміння дітей виявити увагу до однолітку в умовах вибору лінії поведінки.

- Ситуація вибору «Чергові»

Мета - виявити вміння дітей проявити увагу до однолітків, враховувати як особисті бажання, а й потреби інших дітей.

- Ситуація вибору «Для себе та для інших»

Мета - виявити вміння дитини бути справедливим по відношенню до одноліткам, враховувати як свої інтереси, а й інтереси інших дітей. Уміння поставити себе на місце однолітка та зрозуміти його бажання.

Завдання 2. Створіть сценарій соціально-орієнтованої ігри за наступними групами: гра для робочого настрою; гра для соціального залучення до справи, гра розминка, гра для творчого самоствердження, вільна гра.

ТЕМА 8. Дитяча дозвіллева діяльність як одна з умов соціального впливу на особистість

Завдання 1. Складіть таблицю «Дитячі об'єднання в дозвіллевих установах» Самостійно визначте форму таблиці.

Завдання 2. Складіть доповідь та зробіть висновки за результатами аналізу розвитку дозвіллевої установи, відповідаючи за запитання, використовуючи матеріали інтернет-ресурсів. Підготуйтеся до обговорення доповіді у групі.

1. Що можна вважати досягненнями в роботі дозвіллевої установи?

2. Чи можна вважати досягненням: виконання виробничих показників; розробку авторських програм; перемоги дітей на творчих конкурсах; підвищення особистісної самооцінки дітей?

3. Які зміни в суспільстві й у системі освіти в цей час можуть сприяти досягненням дозвіллевих установ?

4. Які зміни в суспільстві й у системі освіти в цей час можуть перешкоджати розвитку дозвіллевих установ?
5. Якими можливостями володіють дозвіллеві установи, щоб послабити вплив негативних факторів суспільства?

ТЕМА 9. Культурно-дозвіллева діяльність із підлітками з девіантною поведінкою

Завдання 1. Ознайомтеся з методикою «Форум театру» за наступним алгоритмом:

1. Перегляньте відео вистави форум-театрів проведених Центром толерантності Єврейського музею. Зверніть особливу увагу на роботу модераторів. Відео: «Вибір», «Цькування», «Мій друг наркоман», «Кохання+», «Інь Ян» (про гендерні стереотипи)
2. Вивчіть «Робочий зошит із використання форум-театру у роботі громадських організацій».
3. Зберіть інформацію про роботи форум театру в Україні.
4. Вивчить матеріали Центру толерантності «Форум-театр для чайників або як створити спектакль форум-театру».
5. Проаналізуйте статтю «Подолання відмінностей. Концепція боротьби з дискримінацією в Європі»;
6. Вивчіть сценарії форум-театрів:
 - «Моя гідність – моя цінність» за посиланням <https://vseosvita.ua/library/scenarij-forum-teatru-moa-gidnist-moa-cinnist-392526.html>
 - 2. «Відмовитися можна лише один раз – ПЕРШИЙ. Вміє сказати «НІ!» за посиланням https://infourok.ru/scenarij_forum-teatra_otkazatsya_mozhno_tolko_odin_raz_-_pervyu_umey_skazat_net-163974.htm
6. Створіть за зразком сценарію вистави за технологією форум-театру за напрямом: профілактика негативних явищ у молодіжному середовищі.

ТЕМА 10. Дозвіллева робота з сім'ями

Завдання 1: Розробіть та проведіть просвітницький тренінгу з батьками з формування дозвіллевих потреб.

Завдання 2: Підготовка до організації та проведення свята як спеціальної події.

Завдання 3. Розробіть анімаційну програму сімейного дозвілля.

ТЕМА 11. Особливості дозвіллевої роботи з дорослими та людьми похилого віку

Завдання: Розробіть методику створення івент-події як культурно-дозвіллева робота

Створіть івент-подію (он-лайн челленж), використовуючи методичні рекомендації. Зробіть аналітичний звіт за результатами проведення челленжу (форма у вигляді презентації, структура звіту – вільна). Тему та інформаційний привід студент обирає самостійно.

Як організувати челлендж

1. Визначитися з темою і цільовою аудиторією. Дуже важливо вибрати тему челленджу, яка потрапить в цільову аудиторію. А для цього важливо, звичайно, її визначити. Тому обов'язково продумайте, хто братиме участь у вашому Челлендж і яка тема йому актуальна.

2. Продумати формат. До того, як ви вирішите зробити анонс, гарненько продумайте всі важливі моменти.

- Скільки триватиме челлендж
- Старт / фініш
- Чи будуть практичні завдання і як ви їх будете перевіряти (і чи будете?) І так далі.

3. Підготувати анонс. Для анонса необхідно продумати хороший - чіпляє і інформативний - текст, а також зробити класний візуал («живі» фотографії або відео).

4. Зайнятися просуванням. Це, мабуть, головне. І саме просування допомагає зробити челлендж успішним.

Як залучити аудиторію

Потрібно орієнтуватися на коло лояльної до мене аудиторії (друзів, знайомих і т.п.), Тому Челлендж збирають за допомогою моїх постів в Інстаграм і Фейсбук + сторіз.

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНОГО ЗАНЯТТЯ № 7.

Створення івент-події як культурно-дозвіллева робота

Крім виконання всіх попередніх практичних завдань, необхідно організувати та підготувати звіт (у формі презентації) **обов'язковий заліковий захід, який є допуском до складання екзамену з навчальної дисципліни «Система культурно-дозвіллевої роботи»**. У звіті повинно бути відображено проведення **ВЛАСНОГО** заходу, а і **УЧАСТЬ У ЗАХОДАХ**, які були організовані Вашими вправниками.

Вам необхідно буде організувати, провести і взяти участь у челленджах соціальних мережах (Інстаграм, Фейсбук).

Навіщо він (ЧЕЛЛЕНДЖ) взагалі потрібен і як обернути його на веселу розвагу, або на подію на користь суспільства, тобто зробити його соціально спрямованим.

Навіщо потрібні челлендж?

Дослівно з англійської слово «challenge» перекладається як «виклик». Вважається, щоб у людини виробилася стійка звичка, вона повина займатися однією справою 21 день поспіль. Але змусити себе три тижні робити ранкову зарядку, пробігати 3 кілометри або не доторкатися до фаст-фуду досить складно. Ось і придумав *Homo sapiens* кидати виклик самому собі або близьким, використовуючи молодіжний сленг - «брати на слабо». А щоб не включити, як то кажуть, задню, закликати в свідки відразу всіх друзів з соціальних мереж.

Челлендж - це виклик, який автор блогу / власник аккаунта кидає друзям, аудиторії або всьому світу після виконання певної дії. **Головне** при цьому - не тільки щось зробити або показати свою крутість, скільки *надихнути аудиторію повторити за вами, прийняти виклик і кинути аналогічний своєму близькому колі знайомих*. Саме в цьому головна відмінність челленджу від флешмобу та інших активностей в мережі.

Результат презентувати у вигляді фото-, відео- звіту, у текстовому або аудіоформаті!!!

Найбільш гучними Челлендж 2020 року можна вважати, мабуть:

- челлендж з колажами з чотирьох соцмереж #DollyPartonChallenge;
- обмін одягом в рамках #fliptheswitchchallenge;
- карантинний челлендж #StayAtHome. Ці Челлендж розважальні та мотиваційні.

Соціально-спрямовані різновиди Челленджу

Як челлендж може бути використаний з метою організації культурно-дозвіллевої діяльності?

Є три способи організувати челлендж так, щоб він приніс користь для суспільства і культури.

Перший - коли предмет челленджу безпосередньо пов'язаний зі споживанням будь-якого продукту. Наприклад, Ви як умовний виробник зубної пасти створили крутий ополіскувач спеціально для вечірнього чищення зубів і запускаєте челлендж «Здорові зуби за 21 день».

Другий - механіка челленджу передбачає *repost* публікації. Таким чином про твою сторінці дізнаються друзі учасників.

Третій - *активність*.

Як запуснути заліковий челлендж?

Кроків не так багато, але все важливі.

1. **Визначитесь з метою.** Мета повинна чітко визначити перспективи й результат.

2. **Вивчи цільову аудиторію (ЦА).** Взагалі «класичний» крок, який присутній, мабуть, у всіх маркетингових витівках. Щоб зачепити читача, потрібно знати про його «болях» і бажаннях.

3. **Продумай ідею челенджу.** Найвідповідальніше. Тут важливо і торкнутися хайпову тему, і заінтригувати цільову аудиторію. Підключай фантазію. Ось тобі для натхнення декілька прикладів. *Як ідей для челенджу використовуйте розвиток цих тем:*

- **21 день без алкоголю або тютюну;**
- **3 тижні присідань;**
- **відмова від соціальних мереж;**
- **щоденне читання 30 сторінок;**
- **кожен день - нове іноземне слово;**
- **ні дня без написаної сторінки.**
- ***Спорт, ЗСЖ, танці. Ваші досягнення і гумор на цю тему.***
- ***Життя людини і його спогади.***
- ***Минуле людини (досягнення, спогади, історія сім'ї).***
- ***Турбота про когось або чимось: люди, природа, фонди і так далі і багато іншого.***
- ***«Як я сортую сміття» - челлендж, соціально-екологічної спрямованості зробити фото чи відео, як під час генерального прибирання вдома Ви збираєте макулатуру, кришечки та інші відходи, які підлягають вторинній переробці та залучити до цієї справи своїх друзів.***

4. **Пропиши механіку.** Учасникам має бути зрозуміло, що від них вимагається. Крім того, механіка челенджу повинна приводити до виконання поставленого в першому пункті цілі.

5. **Просувати челлендж.** Якщо у твоїй сторінки і так багато живих і активних передплатників, можна спробувати органічне поширення челенджу.

1. **Хештег.** Допоможуть отримати хороший охоплення і потрапити в рекомендоване, але тільки якщо вони мають відношення до теми Вашого поста. Тому використовуються теги, відповідні тематиці челенджу. Використовуйте низькочастотні теги, під якими розміщено менше 10 тисяч публікацій, або середньо частотні - від 10 до 500 тисяч.

2. **Геолокація.** Використовуючи геотеги, Ви залучаєте тих, хто знаходиться поруч. Вказуйте найпопулярніші місця або ТЦ Вашого міста, які мають високі показники переглядів.

3. **Відмітки.** Відзначайте людей на публікації з Челленджем.

Успішність активності залежить від багатьох факторів. Неможливо передбачити заздалегідь, яка ідея вистрілить, а ось підготувати ґрунт - цілком.

Що повинно бути в успішному Челленджі?

Важливу роль при цьому відіграє соціальна мережа або месенджер, в якому заплановано поширення активності.

Довіра до особи, яка пропонує взяти участь.

Яскраві емоції. Здивуйте, розсмішіте, допоможіть згадати важливі події з дитинства або студентства, знайти старі фото, показати свою майстерність або викликати яскраву реакцію у широкої аудиторії. Схема взаємодії з користувачем проста:

ідея з емоціями + інтерес користувача + його дії + відгук вашої і його аудиторії.

Чим більше емоційної наповненості в ідеї і її втіленні, тим більша ймовірність отримати вірусний ефект.

Хайп. Щось модне, яскраве, всім трохи обридла або абсолютно нове. Звичайно, можна використовувати не тільки позитив, а й негатив. Сентиментальність, демонстрація скелетів в шафі, обурення, осуд дій, спірні активності.

Продумана механіка. Чим простіше, тим краще. Ідеально, якщо від користувача потрібно тільки повторити і зняти це, проявивши себе найкращим чином. Саме такі активності злітають найкраще. У Instagram простота не завжди в фаворі через візуального характеру мережі, тому вирішальну роль грає сама ідея.

Можливість проявити себе на всі сто. Як я можу це робити, як я виглядаю, як я, як мені, я, Я. Я вмію, а ви? Це повністю описує будь-челендж. Адже кількість лайків під постом - ідеальний спосіб потішити самолюбство.

Тимчасове обмеження. Якщо вам потрібен швидкий ефект. Візьми участь або програй. Додаткова мотивація для підтримки активності.

Вибирати, чим саме ви будете залучати користувачів, потрібно після визначення головної мети. Подумайте, чого ви хочете досягти, який ефект має бути від виклику і так далі.

Вам необхідно організувати Челленж для залучення уваги до соціальних проблем (благодійність, волонтерство, порятунок природи і так далі, культура, змістовне дозвілля). В цьому випадку емоційна складова тут на першому місці.

Отже 3, 2, 1, старт: Ви знімаєте відео або фото, ставите стікер (скористатися стікером з хештегом), вибираєте в ньому активність, пишете свою назву, відзначаєте друзів. Готово!

Чого не можна робити при запуску Челленджу

1. **Обманювати аудиторію.** Посилати людей в неіснуючі локації, видавати фотешоп за реальний результат. Ви можете завдати шкоди юним передплатникам. Завжди пам'ятайте, що життя і здоров'я людей і всіх живих істот - головне.

2. **Запускати активність просто так,** коли у активності немає мети.

3. **Використовувати чужі візуали.** Запустити щось з картинками з стоків, які ви будете видавати за свої - верх цинізму. У соціальних мережах і так.

4. **Торкатися небезпечної теми.** Релігія, расова приналежність, діти в макіяжі, Хейт частини будь-якого співтовариства або групи людей, шкоду природі, тваринам і подібне - під заборонаю. Ви зустрінете на хвилю негативу

5. **Пропонувати небезпечні дії.** Закликати облизнути кришку унітазу використовувати льодяники і колу на кухні, відкритий вогонь і так далі не можна. При створенні ідеї мозок включають, а не навпаки !!!

5. **Порушувати правила.** Прикро, якщо пост видалять за порушення принципів спільноти або демонстрацію заборонених частин тіла.

6. **Рекламувати ліки, неперевірені методи лікування, шаманства тощо.** Тут без коментарів.

Пам'ятайте, що ваша щирість і креатив допоможуть торкнутися серцець ваших друзів по соціальним мережам. Вам потрібно не тільки отримати призначений для користувача контент, а й подарувати людям можливість проявити себе, отримати яскраві емоції в моменті, розважити.

Удачі в запуску!

ТЕМА 12. Дозвілєва діяльність з особами з обмеженими можливостями

Завдання 1. (діагностичне)

1. Розробити зміст експрес-анкети (10-15 питань) з метою вивчення культурно-дозвілєвих потреб людей з обмеженими можливостями.

Завдання 2 (творче)

Для реалізації дозвілєвих завдань розробіть цільові програми: «Школа батьків. Всі разом», «Три Т: Труд, талант, творчість», «Допоможи собі сам», «Соціальний патронаж», «Підстав плече», «Долоня в долоню», «Дитячий театр ляльок», «Дитячий танцювально-театральний колектив» (за власним вибором).

Зміст деяких програм.

Програма «Долоня в долоню»: ціль - підтримка й допомога дітям і сім'ям з особливими проблемами. Соціальна реабілітація - це організація груп оздоровлення, проведення спортивних свят, змагань, конкурсів, концертів, спектаклів, колективних днів народження, виставок робіт творчих студій, що вчаться, забезпечення квитками в дитячі театри, цирку, на виставки, бібліотечне обслуговування. Соціально-творча реабілітація передбачає розробку соціально-культурних програм, організацію безкоштовних курсів художньої й спортивної спрямованості, творчих майстерень по виготовленню ляльок і роботу театру ляльок, сприяння в організації літнього відпочинку дітей-інвалідів.

Програма «Три Т: труд, талант, творчість» має на меті соціальну реабілітацію дітей-інвалідів через включення їх в активну дозвілєву діяльність. Тут передбачені такі форми культурного дозвілля, як вечори, концерти, спектаклі, робота музичної вітальні, відвідування виставок, дитячих вистав,

аматорські об'єднання (клуб аматорів шахів, друзів театру, садівників і городників, акваріумістів та ін.). У програму входить діяльність клубу спілкування молодих інвалідів, літературно-художньої студії, відеоклубу, воєнно-історичної студії «Солдатики», що користується особливою популярністю в дітей від 7 до 14 років. На заняттях діти ліплять із пластиліну солдатиків різних історичних епох, одягають їх згідно звичаям, грають на макетах бойові бої. У ході цих захоплюючих занять вони оволодівають історичними знаннями, здобувають навички колективної діяльності, прилучаються до творчості.

Діти з вадами інтелектуального розвитку й слабо адаптовані разом з батьками відвідують дитячий центр милосердя «Клуб рятувальників», у якому здобувають навички колективної діяльності, розвивають паростки творчості, учаться проявляти ініціативу, морально розвиваються.

Дитячий театр ляльок «Вікторія» - діючий засіб для найповнішого розкріпачення дітей з фізичними вадами. Починаючи з виготовлення ляльок у майстерні, закінчуючи їх «пожвавленням» у спектаклі, дитина проживає «маленьке життя» разом зі своїм персонажем. У майстерні діти здобувають навички роботи з різними матеріалами, що дає можливість освоєння певної професії.

Дитячий танцювально-театральний колектив «Гра» вирішує завдання творчої реабілітації дітей-інвалідів. У колективі діти-інваліди займаються разом зі здоровими дітьми. Крім цього, діти-інваліди займаються й у гуртках образотворчого мистецтва, керамічної іграшки, м'якої іграшки, дизайну, моделювання й конструювання космічних ракет, навчання гри на гітарі, на фортепіано, на флейті. Підвищеним інтересом користується студія естетичного розвитку дітей 3-5 років, що включає в себе заняття музикою, ритмікою, розвитком мовлення, з мистецтвом, ліпленням, ігровою англійською мовою. Підсумком роботи є творчі виставки.

Завдання 3 (творче)

1. Розробити проєкт культурно-дозвілєвої програми (мету, завдання, етапи реалізації, очікувані результати), який можна запропонувати особам з обмеженими можливостями
2. Розкрити роль національних традицій в організації змістовного дозвілля людей з обмеженими можливостями у Вашому регіоні.
3. В чому полягає сутність дозвілєвої програми «Мистецтво для інвалідів»?
4. Які дозвілєві проєкти для інвалідів ви могли б назвати?
5. Довести або спростувати необхідність організації дозвілєвої діяльності як засобу подолання соціокультурного відчуження особистості з особливими потребами.
6. Підготувати матеріали про міжнародні та всеукраїнські фестивалі і різноманітні творчі заходи творчості людей з обмеженими можливостями.

ТЕМА 13. Специфіка дозвільної роботи з підлітками та молоддю

Завдання 1. Складіть таблицю «Дитячі об'єднання в дозвільних установах» Самостійно визначте форму таблиці.

Завдання 2. Обговоріть запропоновані нижче питання. Їхнє обговорення допоможе зробити висновки за результатами аналізу розвитку дозвільної установи (*складіть доповідь за результатами обговорення*).

1. Що можна вважати досягненнями в роботі дозвільної установи? Чи можна вважати досягненням: виконання виробничих показників; розробку авторських програм; перемоги дітей на творчих конкурсах; підвищення особистісної самооцінки дітей?

2. Які зміни в суспільстві й у системі освіти в цей час можуть сприяти досягненням дозвільних установ?

3. Які зміни в суспільстві й у системі освіти в цей час можуть перешкоджати розвитку дозвільних установ?

4. Якими можливостями володіють дозвільні установи, щоб послабити вплив негативних факторів суспільства?

ТЕМА 14. Специфіка дозвільного обслуговування інвалідів

Завдання 1. Скласти дозвільну програму роботи з інвалідами, спираючись на Міжнародні документи, що регулюють роботу з інвалідами.

Завдання 2. Скласти дозвільних проект для молодих інвалідів з обмеженнями руху.

Завдання 3. Розробити план програми стимулювання осіб з обмеженими можливостями до соціально-культурної творчості.

Завдання 4. Скласти програму роботи клубу-будинку, що орієнтується на соціально-культурну роботу з інвалідами в громаді.

ТЕМА 15. Специфіка організації дозвільної діяльності з сім'ями

Завдання 1. Розробити програму заходу сімейного дозвілля «Батьки і діти в сучасному суспільстві».

Завдання 2. Розробити сценарій морально-правового вечора для батьків дітей з девіантною поведінкою «Відвести біду».

Завдання 3. Проаналізуйте китайську притчу «Ладна сім'я».

Жила була на світі сім'я. Вона була не проста. Більше 100 чоловік налічувалося в цій сім'ї. І займала вона ціле сіло. Так і жили всією сім'єю й всім селом. Ви спитаєте: ну й що, чи мало більших сімейств на світі, але справа в тому, що сім'я була особлива - мир і лад панували в тій родині й, стало бути, на селі. Ні сварок, ні лайки, ні, Боже спаси, бійок і розбратів.

Дійшов слух про цю сім'ю до самого владика країни. І він вирішив перевірити, чи правду мовлять люди. Прибув він у село, і душа його зраділа:

навкруги чистота, краса, статок і мир. Добре дітям, спокійно старим. Зачудувався влади́ка. Вирішив до́відатися, як жителі села домоглися такого ладу, прийшов до глави сім'ї; розкажи, як ти довиваєшся такої згоди й миру у твоїй сім'ї. Той взяв аркуш паперу й став щось писати. Писав довго. Видно, не дуже сильний був у грамоті.

Потім передав аркуш влади́ці. Той взяв папір і став розбирати карлючки старого. Розібрав із трудом й зачудувався. Три слова були написані на папері: ЛЮБОВ, ПРОЩЕННЯ, ТЕРПІННЯ.

І наприкінці аркуша: Сто разів ЛЮБОВ, Сто разів ПРОЩЕННЯ, Сто разів ТЕРПІННЯ. Прочитав влади́ка, почував, як водитися, за вухом і запитав:

а) І все?

б) Так - відповів старий, - це і є основа життя всякої гарної сім'ї. - И, подумавши, додав: - И миру теж».

Завдання 4. Розробіть соціально-виховний захід для дітей і батьків «Ладна сім'я».

Завдання 5. Розробити сценарій розважальної програми для дітей і батьків «Мій дім – моя фортеця».

Завдання 6. Розробити дозвільний проєкт «Сільського сімейного клубу».

ТЕМА 16. Системи організації відпочинку молоді та форми проведення дозвілля

Туристично-краєзнавча діяльність як ефективний засіб організації дозвілля молоді. Форми організації туристично-краєзнавчої діяльності (багатоденні походи, екскурсії, походи вихідного дня, краєзнавчий гурток, туристичний клуб). Літні табори відпочинку та їх значення для оздоровлення, виховання етичних норм спілкування.

Позакласна робота як одна із форм організації дозвілля учнів та студентів. Завдання та основні види організації позакласної роботи. Гурток як форма організації дозвілля. Завдані . та принципи організації гурткової роботи (добровільність, дотримання правил, підбір членів гуртка за віком).

Завдання 1:

1. Заповнити таблицю:

Види гуртків	Їх характеристика

Завдання 2. Розробити маршрут триденного туристичного походу з необхідним

обґрунтуванням форм організації відпочинку.

Завдання 3. Розробити сценарій спортивно-туристичної конкурсної програми «Мама, тато, я – туристична сім'я».

Завдання 4. Розробити сценарій конкурсно-ігрової програми «Екологічна мозаїка».

Завдання 5. Зробити аналіз основних форм організації дозвілля з підлітками, молоддю.

Завдання 6. Розробити план роботи (на зміну) літнього табору з організації дозвілля дітей.

Завдання 7. Розробіть заняття для підлітків за темою: «Значення природи для здоров'я й відпочинку людини» спираючись на схему:

Зміст заняття

Усвідомлення значення природи для здоров'я й відпочинку людини. Відпочинок на природі як максимально корисний для емоційного й психологічного самопочуття. Самооцінка підлітками інтересів. Необхідність збереження чистоти природного світу. Як відпочивати на природі. Значення повітря для енергетики людини. Негативні аероіони.

Методики: «Мої інтереси й природа», «Як відпочивати на природі», «Щоденник самовиховання».

Мої інтереси й природа

Інструкція для учнів

Спробуй оцінити, які галузі праці й відпочинку є для тебе найцікавішими в житті. Для цього ти зараз отримаєш список «Сфери інтересів» і можливі варіанти відповідей. Напроти кожного пункту в цьому списку став відповідь цифрою, що відповідає твоєму виборіві.

Можна варіанти відповідей написати на дошці, а сфери інтересів називати вголос один за одним: учні ставлять у зошиті номер сфери інтересу й поруч свою відповідь.

На дошці.

Варіанти відповідей

- ця сфера для мене не значима;
- малозначима;
- має середню значимість;
- значима;
- дуже значима.

Сфери інтересів

1. Перегляд телепередач, відеофільмів.
2. Спілкування в сім'ї.
3. Навчання.
4. Заняття в спортивній секції, фізкультурою.
5. Спілкування із протилежною статтю.
6. Домашня праця (прибирання, готування їжі, шиття й ін.).
7. Спілкування із учителем, з керівником гуртка, секції.

8. Музика (кожна).
9. Бізнес, підприємництво.
10. Комп'ютер, комп'ютерні ігри.
11. Спілкування із хлопцями із класу.
12. Одяг.
13. Самовиховання особистості.
14. Спілкування із друзями.
15. Живопис, малювання, ліплення, макраме й т.п.
16. Туристичні походи.
17. Екскурсії в музеї, на виставки.
18. Технічна творчість (аудіотехніка, комп'ютери, конструювання, моделювання й ін.).
19. Спілкування із природою.
20. Читання художньої літератури (поза програмою).
21. Виготовлення своїми руками яких-небудь виробів, предметів.
22. Інші види творчої діяльності (поезія, проза, моделювання, біологічні дослідження тощо).

Проведіть групове обговорення відповідей. Групове обговорення проводиться в такий спосіб.

Після тестування за допомогою учнів підрахуйте середній бал по відповідях всіх тих, хто приймав участь в опитуванні на пункти 16 (туристичні походи) і 19 (спілкування із природою). На дошці записуються відповіді учнів за пунктом 16, підсумовуються й діляться на число що відповідали. Аналогічно за пунктом 19.

Як правило, середній бал значимості інтересів за цими пунктами дуже високий і наближається до п'яти балів, особливо великий інтерес підлітки мають до туристичних походів. Інші сфери інтересів також, безсумнівно, становлять інтерес для них: тут зустрічаються високі бали значимості. Але одному подобається читання, іншому - дивитися «відео» або грати на комп'ютері. Такого одностайного інтересу, як до туристичних походів, мабуть, більше немає за жодним пунктом. На цьому співвідношенні й будується обговорення результатів.

А можна й не рахувати середній бал, а просто попросити підняти руки тих, хто поставив оцінку «5» по цих пунктах. Звичайно піднімається цілий ліс рук, супроводжуваний схвальними емоційними вигуками учнів. Така наочність дійсно переконує, що туристичні походи й спілкування із природою значимі для більшості присутніх.

Під час обговорення задаються навідні запитання.

1. У які місця ви любите здійснювати походи?
2. З ким ви більше любите ходити в походи: із друзями або з батьками?
3. Які природні місця вам найбільше подобаються?

4. Яка діяльність у поході найцікавіша?
5. Чому так добре відпочивати у поході на природу? та ін.

У результаті міркувань і обговорення підлітки приходять до висновків про красу природи; про відпочинок на природі як максимально корисний для емоційного, психологічного самопочуття людини, для її здоров'я; про необхідність збереження чистоти природного світу.

Проведіть обговорення результатів по всій сукупності сфери інтересів індивідуально для кожного підлітка.

Як відпочивати на природі

Продовжуючи заняття, для учнів дається пізнавальна інформація про відпочинок у приміських зонах. Актуально сприймаються повідомлення про правила поведінки на природі, про вплив на самопочуття людини негативних аероіонів.

Інформація для учнів

Дотепер ще можна чути: «Так хіба відпочиваючий може нанести природі таку ж шкоду, як сучасне промислове підприємство? Хіба маємо ми моральне право обмежувати поведінку людей на відпочинку?»

На жаль, ті що відпочивають не тільки можуть, але й завдають колосальної шкоди тим нечисленным куточкам природного середовища, які ще збереглися і які з особливою люттю відвідуються для так званого безпосереднього спілкування із природою. *Приведіть конкретний приклад нанесення шкоди природі у Вашім регіоні.*

Ще одним негативним фактором, що впливає на природу в зонах відпочинку, є сміття.

Таким чином, маса відпочиваючих здатна істотно змінити природу своєю діяльністю, погіршити природні умови відпочинку для себе й для тих, хто прийде сюди через 5-10 років.

Природа для всіх, виходить, кожному треба вміти поводитися так, щоб не завдавати шкоди іншим людям. Із цього слідує, що при спілкуванні із природою й дітям, і дорослим необхідно дотримувати наступних правил:

- Не розводити багаття без необхідності.
- При виборі місця для багаття намагатися використовувати старі кострища або кам'яні ділянки, щоб не наносити збитку органічному світу ґрунту й рослинності.
- Для багать використовувати трусок або відмерлий сухостій.
- Коли покидаєте місце стоянки необхідно багаття загасити водою або піском; харчові відходи закопати, попередньо зрізавши шматочок дернини й прикривши нею потім закопане місце; нехарчові відходи (целофан, консервні банки, скляний посуд) взяти із собою й викинути в спеціальне місце для сміття.
- При ходінні по лісі намагатися йти стежками «гусаком».

- Не слід рвати польові квіти: вони швидко в'януть, втрачаючи красу, і, як правило, викидаються ще в дорозі.
- Якщо зустрічається поранена тварина або птах, пташеня, що випало із гнізда, необхідно надати допомогу або звернутися до дорослого.
- Не кидати в дорозі обгортки від цукерок, недокурки та ін., а збирати й при нагоді спалити в багатті.

Інформація для учнів

Негативні аероіони вдосталь містяться в чистому повітрі лісів і лугов і особливо біля водоспадів і морського берега під час прибою; їх дуже мало на міських вулицях, позбавлених дерев, і майже зовсім немає в закритих приміщеннях (класах, квартирах, магазинах, громадському транспорті та ін.). Від вмісту негативних аероіонів у повітрі, яке вдихується, залежать загальне самопочуття людини, уважність, працездатність, функціональний стан нервової системи, кров'яний тиск та ін. Професор А. Л. Чижевський піввіку назад довів, що терапевтичні дозування негативних аероіонів сприяють лікуванню або радикальному полегшенню безлічі хвороб всіх систем людського організму. У цьому - одна із причин, чому необхідне спілкування з живою природою.

Попросіть підлітків заповнити «Щоденник самовиховання» за враженнями від заняття.

Проаналізуйте ефективність проведеного заняття і обґрунтуйте свої висновки.

Завдання для самостійної роботи

1. Скласти картотеку форм дозвілля для учнівської, студентської, працюючої молоді (за вибором студентів).
2. Розробити сценарний план дитячого ранку.
3. Підготувати сценарій шкільного вечора.
4. Розробити план роботи гуртка (на вибір) на одне півріччя.

ТЕМА 17. Методика організації дозвільної діяльності

Групова дозвільна діяльність. Аматорство як форма групового дозвілля. Різновиди аматорських об'єднань та їх характеристика. Масова культурно-дозвільна діяльність. Загальнодоступність, довільність, не регламентованість масового дозвілля. Форми масової дозвільної діяльності. Основні вікові групи та їх характеристика. Диференційний підхід до організації культурно-дозвільної діяльності серед різних вікових груп.

Поняття про технологію й методику культурно-дозвільної діяльності з дітьми й підлітками. Керування педагогічним процесом у дитячих установах вимагає великої майстерності й мистецтва, а отже, оволодіння технологією цього процесу. Сукупність процесів і операцій, що забезпечують нормальне функціонування соціально-культурних інститутів, і складає технологію, що постійно розвивається й удосконалюється залежно від вимог часу. Це ми добре

бачимо сьогодні, коли відбувається переоцінка всіх цінностей, у тому числі й у сфері культурно-дозвільної діяльності. З одного боку, вона спрощується, раціоналізується, а з іншого боку, ускладнюється, тому що соціально-культурні інститути для дітей і підлітків поставлені в складні умови.

У культурно-дозвільній діяльності застосовуються наступні види технологій:

оздоровчі — медико-біологічні, валеологічні, курортні, лікувально-профілактичні, спортивно-оздоровчі;

культурно-орієнтовані — вивчення, збереження, відновлення, освоєння й використання культурних цінностей у сучасному середовищі. Ці технології використовуються в музеях, парках, заповідниках, бібліотеках;

культурно-творчі — створення й розвиток культурних цінностей, технічна творчість. Ці технології використовуються в установах культури й техніки;

екологічні — вивчення, освоєння й охорона природи в процесі дозвілля; технології *підприємництва* й економічного забезпечення соціально-культурної сфери, тобто комерційні й некомерційні, маркетингові, рекламні, благодійні технології;

рекреативні — відпочинок і розваги;

освітні — репродуктивні, творчі, комунікативні, ігрові, пошукові, інформаційні;

соціально-захисні — технології, які використовують держави й приватні фірми у вигляді меценатства, спонсорства, піклування, посередництва, реабілітації й адаптації дітей і підлітків;

управлінські, проектні, інноваційні й дослідницькі.

Як і у всякій діяльності, у культурно-дозвільній діяльності з дітьми, і підлітками є певні *цикли*, відбуваються педагогічні *процеси* й відповідні *операції*. Причому в кожній дитячій установі ці цикли мають свою специфіку. Наприклад, якщо в школі здійснюється постійний і безперервний педагогічний процес, то в позашкільних установах і особливо в дозвільних установах існують яскраво виражені сезонні цикли – весняно-літній і осінньо-зимовий, які обумовлюють і технологію культурно-дозвільної діяльності. У весняно-літній період переважає робота в стаціонарних умовах із застосуванням циклічних форм. Під *циклом* розуміють сукупність ідентичних взаємозалежних процесів. Такими циклами в культурно-дозвільній діяльності є сезонні цикли й цикли тих або інших форм роботи: свят, ранків і т.д. Цикли, у свою чергу, підрозділяються на процеси виховання, освіти, творчості й відпочинку дітей і підлітків. У процесі культурно-дозвільній діяльності здійснюються певні *операції*, тобто організуються ті або інші заходи щодо формування особистості.

Цикли, процеси й операції культурно-дозвільної діяльності будуються на основі певних принципів, основних ідей, вимог, при дотриманні яких

досягається найбільший ефект: *оптимальність, ритмічність і рівномірність*.

Завдання:

1. Заповнити таблицю:

Класифікаційна ознака дозвільної діяльності	Групи дозвільної діяльності	Приклади типів форм дозвільної діяльності

ТЕМА 18. Методика організації дозвільної діяльності

Технологія культурно-дозвільної діяльності припускає застосування системи методів. Стосовно культурно-дозвільної діяльності вона означає спосіб, шлях; прийом формування особистості дітей і підлітків, передача їм досвіду попередніх поколінь в галузі культури. Методи засновані на закономірностях культурно-виховної діяльності й визначаються соціальними умовами життя дітей і підлітків, їхніми психологічними особливостями, специфікою дитячих установ.

Завдання:

1. Скласти план роботи клубного закладу з старшокласниками під час шкільних канікул.
2. Здійснити аналіз особливостей проведення національних свят, та обрядів.

3. Заповнити таблицю:

Вимоги до сучасного культурно-дозвільного закладу	Форми популяризації дозвілля

Завдання для самостійної роботи

5. Описати досвід роботи з молоддю одного із закладів позашкільної освіти м.Одеси.
6. Розробити сценарій вечора відпочинку в умовах краєзнавчо-туристичного походу.

ТЕМА 19. Ігрова діяльність в системі культурно-дозвільної діяльності молоді

Поняття та значення гри у житті людини. Сутність та завдання гри, її функції. Класифікація ігор: характеристика та особливості ігор за віком, за часом, за місцем дії, за змістом, за інтелектуальним та фізичним навантаженням. Методика проведення рольових ігор.

Завдання для практичних занять

1. Підготувати та провести соціально-орієнтовні ігри (на вибір).
2. Заповнити таблицю:

Різновиди ігор	Як можна використати її в організації дозвілля

Завдання для самостійної роботи

1. Розробити епізод сюжетно-ігрової програми «Чи вірно що мрія - вітрило життя?» (*Є велика мудрість у тому, щоб зберегти схильність до мріяння, мрії надають миру інтерес і смисл. Мрії, якщо вони послідовні й розумні, стають ще прекрасніші, коли вони створюють реальний світ за своїм образом й за своєю подобою. Франс*).
2. Здійснити методичний аналіз підготовки та проведення рухливих та малорухливих ігор.
3. Розробити ігротеку для соціальної роботи на вулиці.

ТЕМА 20. Практична робота з проектування та проведення різних форм організації дозвілля

Завдання:

1. Розробити сценарій та провести ток-шоу.
 2. Розробити структуру та зміст програми „Вечорниці”.
 3. Розробити сценарний план конкурсної програми.
- Форма контролю: контрольна робота і презентація одного із проєктів.
4. Під час проходження соціально-педагогічної практики проведіть батьківські збори за одним із запропонованих сценаріїв.

Батьківські збори - творчий звіт «Вільний час - для душі й з користю!» за сценарієм розробленим Н.А. Алексєєвою.

Мета:

- * представити батькам коло захоплень і способів проведення вільного часу сучасними підлітками;
- * показати роль батьків у розумній організації вільного часу підлітків.

Учасники: батьки, учні 7-го класу, соціальний педагог.

Підготовка:

Оформлення виставки виробів, грамот, медалей, дипломів учнів класу.

Підготовка виступів з учнями й батьків про їхні захоплення.

Учні готують рекламні паузи або пародії на телевізійні рекламні ролики.

Серед учнів проводиться дослідження з методики «Незакінчені речення» на тему «Вільний час». Учнем пропонується продовжити наступні речення:

Вільний час - це...

Моє улюблене заняття...

У вільний час я найбільше люблю...

Якби я мав досить грошей, я б...

Головна мета мого життя - ...

Учні класу, які займаються в музичних школах, готують концертні номери.

Оформлення, обладнання й інвентар:

Кабінет, у якому проводяться збори, прикрашений кулями; стільці розставлені півколом.

Оформлено виставку досягнень учнів класу.

Підготовлено апаратуру для відео перегляду.

Хід зборів.

I. Вступне слово соціального педагога.

Вільний час... Як часто ми чуємо це словосполучення. Ми мріємо про те, щоб у нас було його побільше, вважаємо, що нам всім катастрофічно його не вистачає для відпочинку, для розвитку. Прийнято також вважати, що сучасні підлітки настільки переобтяжені, що фактично не мають вільного часу. Однак аналіз даних анкетування не підтвердив цього твердження.

Здається, вам буде цікаво детальніше довідатися про це дослідження, у якому брало участь близько 2 тисяч підлітків. В інтервалі від години до чотирьох підлітки, як правило, вільні. Подивимося, на що ж вони витрачають цей вільний час.

25% дітей гуляють на вулиці із друзями; 18% слухають музику або дивляться телевізор; 15% читають і трудяться по дому; 14% відвідують гуртки й секції.

Телевізор займає досить велике місце в сфері дозвілля підлітків. Діти люблять дивитися серіали, мультфільми, кінофільми. Близько 40% школярів небайдужі до телеігр і відеокліпів, а також до реклами. Реклама впливає на формування естетичних і моральних цінностей підлітків, які є основними споживачами рекламної продукції. Кожний п'ятий підліток зізнався, що йому подобається дивитися всі підряд рекламні ролики. Таким чином, рекламні кліше формують стиль у моді, музичні смаки, мову підлітків.

Учні нашого класу провели аналіз телевізійної реклами, критично осмислили те, що бачать, і приготували пародії на деякі з реклам.

II. Пародії на телевізійну рекламу.

III. Анкетування сучасних підлітків виявило ще один сумний факт. Рік у рік зменшується число дітей, що відвідує секції й гуртки. У нашому класі є учні, які вже по кілька років відвідують гуртки, музичні школи, спортивні секції, тобто проводять свій вільний час насичено й з користю. У них уже є реальні досягнення. Невелику екскурсію по цій виставці досягнень підготували наші учні.

IV. Екскурсія по виставці досягнень учнів класу.

V. Віддавна люди займаються колекціонуванням різних предметів. Напевно, тут є присутні батьки, які у свій час теж збирали значки, листівки, марки. А як ви думаєте, що воліють збирати сьогоденні підлітки? Дослідження й спостереження показують, що вони воліють збирати банки з-під пива, вирізки з газет і журналів, вкладиші від жувальних гумок, касети. І лише деякі хлопці, продовжуючи традиції своїх батьків, збирають марки, значки. Деякі хлопці

нашого класу теж є колекціонерами. Про те, що вони збирають і чому, вони розкажуть самі й представлять вам свої колекції.

VI. Подання учнями найцікавіших колекцій, зібраних ними.

VII. Склався ще один стереотип, пов'язаний із сучасними підлітками. Вважається, що засоби масової інформації сприяли витисненню з душ дітей чистого прагнення до прекрасного, до порядного сімейного життя. Проведені дослідження показують, що багато дітей все-таки зберегли в душах патріотизм, бажання берегти й охороняти природу, доглядати за старими й хворими людьми, молодшими дітьми. Діти виявляють бажання благоустроювати рідне село, селище, місто, а також бажали б брати участь в обговоренні життєвих питань разом з дорослими, робити наукові відкриття й винаходити нове.

Вертаючись до розмови про дітей нашого класу, хотілося б відзначити наступні аспекти ... (далі соціальним педагогом дається короткий якісний аналіз даних дослідження з методики «Незакінчені речення»).

VIII. Іноді ми легковажно вирішуємо, що вільний час - це несерйозна проблема, є справи важніші, але ж красиво, з користю провести свій вільний час теж треба вміти. І цьому теж треба вчити дітей і підлітків. Тут ми не можемо не згадати про роль і приклад батьків.

На жаль, сучасні дослідження показують, у наш стрімкий час батьки все менше часу знаходять на спілкування з дітьми, тим більше на спільне проведення вільного часу. Так, наприклад, батьки витрачають на виховання дітей 9,6% свого вільного часу, що складає 21 хвилину, а в неділю кількість часу зростає до 35 хвилин. По даним ще одного дослідження вийшло, що частка вільного часу, витраченого батьками на спілкування й виховання дітей і заняття з ними протягом тижня (включаючи суботи й неділі), коливається від 8-9 годин у матерів до 6 годин у батьків. Є про що задуматися.

Дуже приємно відзначити, що в нашому класі є родини, де діти й батьки цікаво проводять разом вихідні, мають однакові захоплення.

IX. Виступи сімей, що мають цікаві спільні захоплення.

У ході творчих звітів демонструються відеозаписи, фотографії, а також, можливо, вироби, виготовлені мамами й татами разом з дітьми.

X. Заключна частина зборів.

Подяка батькам і дітям за активну участь у зборах.

Маленький концерт, складений з номерів, підготовлених учнями класу.

Закінчуючи нашу розмову, хочеться навести слова знаменитого педагога й лікаря, тонкого психолога, знавця сімейних відносин Бенджаміна Спока: «Я давно знаю міцні родини, де які-небудь спільні захоплення, будь: те заняття спортом, туризм або колекціонування платівок, марок, монет, допомагають зберегти дружбу й взаємини між батьками й дітьми. Але успіх прийде тільки тоді, якщо дорослі дійсно захоплені цим: будь-яка штучність незабаром видасть себе й розчарує сина або дочку. Підліткам не дуже подобається, коли «старі»

при їхніх друзях намагаються грати в молодих. Тут треба точно почувати ту грань у спілкуванні, перейти яку неважко, але повернути довіру, що похитнулася, і повагу вже складніше».

Звернути увагу батьків на стиль спілкування з дитиною й невербальні (немовні) прояви почуттів стосовно неї.

Батьківські збори - організаційно-діяльнісна гра «Вільний час і сімейне дозвілля» (складена С.В. Заваденко й Є.Н. Прейскурантом).

Мета:

- * актуалізувати проблему дозвілля підлітків, що вчаться;
- * спонукати батьків і дітей до спільного проведення дозвілля;
- * виробити рекомендації для батьків і учнів-підлітків по спільному проведенню часу.

Учасники: учні 8-го класу і їхніх батьки, соціальний педагог.

Підготовка.

1. Проведення колективної творчої справи «Світ наших інтересів» з метою виявлення найбільш яскравих інтересів учнів класу. (До батьківських зборів учні групами готують презентацію своїх інтересів.)

2. Анкетування учнів.

Анкета «Моє дозвілля»

1. Мій вільний час - це...
2. Вільний час найчастіше в мене буває...
3. У вільний час я звичайно...
4. Мені подобається, що у вільний час...
5. У вільний час я із друзями, подругами...
6. Я відвідую гурток (студію, секцію) _____-й рік _____раз у тиждень по _____ годин занятті.
7. Я вчуся в музичній (художньої) школі в _____-й рік і відвідую її _____раз у тиждень по _____ годин занять.
8. Основні захоплення в моїй родині...
9. Всією родиною ми...
10. Я мрію про те, що у свій вільний час...
11. У вільний час я з батьками...
12. Я мрію, що з батьками я...

Підготовка експонатів для виставки сімейних досягнень.

Підготовка запрошень на батьківські збори й вручення їх батькам.

Оформлення, обладнання й інвентар.

1. На дошці пишеться тема зборів і епіграфи:

Мы знаем – время растяжимо.

Оно зависит от того,

Какого рода содержимым

Вы наполняете его... (Н. Заблоцкий)

Бережи й збирай час, відвоюй себе для себе самого... Усе в нас чуже, один лише час наш... Не пускай ні години, удержуй у руках сьогоднішній день, менше будеш залежати від завтрашнього... (З порад Л.А. Сенеки).

Якби молодість знала, якби старість могла... (Народна приказка)

На аркушах ватману зображуються діаграми результатів анкетування учнів.

Оформляється виставка «Світ наших захоплень».

Для кожної групи учасників (беруть участь 2-3 групи батьків і 3 групи учнів) обладнується робоче місце: стіл, 5-8 стільців, аркуші-протоколи результатів групової роботи, ручки, олівці й папір для записів.

Хід зборів.

I. Учасники зборів (батьки й діти) займають місце за робочими столами тієї або іншої групи. Кожна група вибирає секретаря, що фіксує результати своєї групи.

II. Проведення гри в наступному порядку:

Перший етап - вступ. Соціальний педагог пояснює цілі й завдання гри.

Другий етап - презентація інтересів учнів. Групи учнів у творчій формі розповідають про свої інтереси й захоплення.

Третій етап - розминка. Групи продовжують речення:

«Вільний час, це - ...»

Четвертий етап - виявлення проблем і протиріч в організації вільного часу й сімейного дозвілля. Групи учнів і батьків називають основні проблеми й протиріччя у використанні вільного часу й організації сімейного дозвілля.

П'ятий етап - мозковий штурм за рішенням ключових проблем і протиріч вільного часу й сімейного дозвілля. Ігрові групи пропонують способи раціонального використання вільного часу й організації сімейного дозвілля.

Шостий етап - ухвалення рішення.

Рішення батьківських зборів.

1. Створити в класі клуб сімейного дозвілля.

2. Оргкомітету доручити підготувати й представити батьківським зборам програму діяльності сімейного дозвілля.

III. Обговорення ходу й результатів зборів.

РОЗДІЛ 2

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота – це вид індивідуальної роботи, яка не є аудиторним навантаженням та виконується у позанавчальний час. Проте самостійну роботу не слід розуміти як домашню.

Самостійна робота є обов'язковою та підзвітною частиною навчального процесу (обов'язкова для всіх студентів, вимагає звіту).

Самостійна робота є нормованою діяльністю (вимагає оцінки, обмежена у часі).

Самостійна робота виконується студентом самостійно та в основному – індивідуально.

Самостійна робота може мати пізнавальний характер, а також розвиваючий, практико-орієнтований або навчально-дослідницький характер.

Творча складова – невід'ємна частина самостійної роботи (варіативність у виборі та виконання завдання).

Принципи організації самостійної роботи студентів в рамках будь-якої дисципліни:

1. *самостійність* – розвиток пізнавальної самостійності студентів;
2. *нормованість* – встановлений мінімальний обсяг, обов'язковий для кожного студента;
3. *інформованість* студентів про цілі та завдання, терміни виконання, форми контролю та самоконтролю, трудомісткості самостійної роботи;
4. *варіативність* – можливість вибору змісту та рівня завдання залежно від особистих переваг;
5. *креативність*.

Ознаками (критерії оцінки) самостійної роботи студента:

- виконання самостійної роботи особисто студентом або самостійна частина колективної роботи;
- закінчена розробка (закінчений етап розробки), в якій розкриваються та аналізуються актуальні проблеми з певної теми та її окремих аспектів, (актуальні проблеми навчальної дисципліни «Теорія і практика соціальної роботи», та відповідної сфери практичної діяльності);
- демонстрація достатньої компетентності автора в питаннях, що розкриваються;
- має навчальну, наукову та/або практичну спрямованість та значимість (якщо це навчально-дослідницька робота);
- містить певні елементи новизни (якщо це є науково-дослідна робота).

Структура навчальної діяльності студента при виконанні самостійної роботи:

- осмислення мети; оцінка термінів навчальної діяльності; оволодіння методами діяльності; самоосвіта, самовиховання та самоконтроль; виявлення відхилень від мети, уточнення плану, коригування структури діяльності.

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТІВ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна форма	Заочна форма	
1.	Дозвілля в житті людини. Соціальна сутність дозвілля	4	5	усне опитування, презентація розробка проекту програми (ігрової, дозвіллевої активності, цільової), написання есе
2.	Функції, принципи та форми дозвілля	4	5	
3.	Психолого-педагогічні засади культурно-дозвіллевої діяльності	4	6	
4.	Стан наукових досліджень дозвіллевої сфери	4	6	
5.	Дозвіллевi програми	4	5	
6.	Управління та підготовка кадрів дозвіллевої сфери	4	6	
7.	Дозвіллева діяльність в клубах і дозвіллевих центрах	4	5	
8.	Робота парку як дозвіллевого центру	2	5	
9.	Дозвілля в туристичних комплексах та готелях	4	5	
10.	Дозвіллева діяльність за місцем проживання	4	5	
11.	Музей як дозвіллевий центр	2	5	
12.	Хобі-групи як інститути дозвілля	4	6	
13.	Соціально-орієнтовані ігри як спільна дозвіллева діяльність	4	5	
14.	Дитяча дозвіллева діяльність як одна з умов соціального впливу на особистість	4	5	
15.	Культурно-дозвіллева діяльність із підлітками з девіантною поведінкою	4	6	
16.	Дозвіллева робота з сім'ями	4	6	
17.	Особливості дозвіллевої роботи з дорослими та людьми похилого віку	4	6	

18.	Дозвіллева діяльність з особами з обмеженими можливостями	4	6	
19.	Специфіка дозвіллевої роботи з підлітками та молоддю	4	5	
20.	Специфіка дозвіллевого обслуговування інвалідів	4	6	
21.	Специфіка організації дозвіллевої діяльності з сім'ями	4	6	
22.	Системи організації відпочинку молоді та форми проведення дозвілля	4	6	
23.	Методика організації дозвіллевої діяльності	4	5	
24.	Технології організації дозвіллевої діяльності	4	6	
25.	Ігрова діяльність в системі культурно-дозвіллевої діяльності молоді	4	6	
26.	Практична робота з проектування та проведення різних форм організації дозвілля	4	6	
ВСЬОГО		100	144	

Індивідуальна навчально-дослідна робота є видом позааудиторної індивідуальної діяльності студента, результати якої використовуються у процесі вивчення програмового матеріалу навчальної дисципліни. Завершується виконання ІНЗД прилюдним захистом навчального проекту.

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (ІНДЗ)

№з /п	Завдання	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна форма
1	Розробіть методику культурно-просвітницького заходу "Пишемо історію родини"		
2	Зробіть аналітичний звіт за темою «Педагогічний потенціал дозвіллевих установ» (дозвіллеву установа за власним вибором студента)		
3	Використовуючи вивчений матеріал та власний досвід, опишіть педагогічне середовище дозвіллевої установи		
4	Складіть порівняльну таблицю «Особливості діяльності соціальних партнерів дозвіллевої установи»		

5	Оцініть дозвіллеву програму, виявіть найбільш істотні переваги й недоліки програми (за власним вибором).	20	20
6	Розробіть індивідуально-дослідницький проєкт за темою: Соціально-педагогічні функції дозвіллевих програм		
7.	Розробіть індивідуально-дослідницький проєкт за темою: Реалізація пізнавальних потреб дітей у дозвіллевих програмах		
8.	Складіть авторську програму дозвіллевої діяльності з дітьми		
ВСЬОГО ГОДИН:		20	20

РОЗДІЛ 3

КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРАКТИЧНОЇ ТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИКОНАННІ ІНДЗ ПОВИНЕН ДОТРИМУВАТИСЯ ПРИНЦИПІВ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ, НЕ ДОПУСКАТИ АКАДЕМІЧНИЙ ПЛАГІАТ.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (відповідно до ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Види академічного плагіату:

- копіювання;
- перефразування;
- компіляція;
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (тез, аналітичних звітів, письмових робіт, есеїв тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	критерії
Практичні заняття	0	Здобувач вищої освіти Систематично пропускає практичні заняття. Має невідпрацьовані теми пропущених практичних занять. Систематично відсутнє рішення практичних завдань. Відсутні навичку застосування знань в практичній діяльності. Невміє публічно представляти матеріал.
	1	Здобувач вищої освіти несистематично відвідує практичні заняття. Має декілька невідпрацьованих тем пропущених практичних занять. Допускає значної кількості помилок при розв'язанні практичних завдань. Пасивно працює на практичних заняттях (участь у роботі останніх лише за наявності стимулу зі сторони викладача). Має невпевнені

		навички застосування знань у практичній діяльності.
	2	Здобувач вищої освіти систематично відвідує практичні заняття. Має детальний конспект з тем семінару. Демонструє глибокі знання. Дає повну детальну відповідь на питання практичних занять під час усного і письмового опитування. Бере активну участь в обговоренні питань практичних занять. Користується додатковою науковою літературою; самостійно опрацює першоджерела, виконує додаткові завдання; уміє сформулювати своє ставлення до певної проблеми, теми при підготовці і доповіді.
Самостійна робота	0	Завдання самостійної роботи не опановані студентом. Студент не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення.
	2	Завдання виконане з творчим підходом. Оформлення результатів самостійної роботи логічне та послідовне.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання	0	ІНДЗ не виконане.
	1	ІНДЗ не відповідає переважній більшості вимог щі, що залишаються до наукових досліджень, не дотримано вимог щодо структури, у списку літератури зазначено менше трьох джерел; роботу виконано неакуратно, не дотримано більшість вимог до технічного оформлення тексту.
	2	ІНДЗ виконане на достатньо високому рівні, не має недоліків в технічному оформленні, укладанні списку літератури, стилістиці тексту. ІНДЗ має чітку структуру, думки логічно аргументовані, використано широкий арсенал наукових джерел; основна частина демонструє реалізацію поставлених завдань; висновки ілюструють наукову новизну отриманих результатів.

Критерії оцінювання підсумкового контролю: екзамен

На екзамен відводиться 20 балів. Здобувач може скласти екзамен, якщо кількість отриманих впродовж вивчення дисципліни балів (не менше 60). Накопичені здобувачем бали під час вивчення навчальної дисципліни не анулюються, а сумуються. Оцінка за екзамен не може бути меншою за кількість накопичених ним балів.

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
0-6 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
8-13 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
14-17 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
18-20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90 – 100 А)	<p>Здобувач вищої освіти впевнено оперує знаннями щодо історії дозвілля як соціокультурного явища, його природи, сутності дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Чітко знає функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні; характеристики основних шкіл та концепцій дозвіллезнавства; інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані.</p> <p>На високому рівні вміє: виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності; застосовувати на практиці методи культурно-</p>

	<p>дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.</p> <p>На високому рівні здійснює пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. Демонструє вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>На високому рівні вміє приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання і оцінити результати власної практичної діяльності; виконує завдання, не передбачені навчальною робочою програмою; вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.</p>
<p>Добре (82-89 В)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має достатні знання історії дозвілля як соціокультурного явища, його природу, сутність дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Знає функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні; характеристику основних шкіл та</p>

	<p>концепцій дозвіллезнавства; інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані.</p> <p>На достатньому рівні уміє виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності; застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.</p> <p>На достатньому рівні здійснює пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. Демонструє вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності.</p> <p>На достатньому рівні вміє приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені робочою навчальною програмою; має стійкі навички виконання завдання.</p>
<p>Добре (74-81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти виявляє наявність більшості знань, умінь та компетентностей, формування яких передбачено робочою навчальною програмою курсу. Володіє знаннями історії дозвілля як соціокультурного явища, його природу,</p>

сутність дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Знає функції соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні; характеристику основних шкіл та концепцій дозвіллезнавства; інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку.

Уміє виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності; застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.

Ознайомлений з процесом пошуку, аналізу і синтезу інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. У цілому демонструє вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. Не завжди вміє приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Вільно володіє навчальним матеріалом; узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні

	<p>огріхи у порівняннях, формулюванні висновків, має труднощі у наведенні прикладів застосування теоретичних знань на практиці. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою але не має стійких навичок виконання практичних завдань.</p>
<p>Задовільно (64-73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на задовільному рівні оперує поняттями, має недостатні знання історії дозвілля як соціокультурного явища, його природу, сутність дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Але фрагментарно демонструє знання функцій соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні; характеристику основних шкіл та концепцій дозвіллезнавства; інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку.</p> <p><i>На задовільному рівні володіє</i> вміннями виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності. Але не завжди вміє застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.</p> <p>Практично не виявляє розуміння як здійснюється пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. Має значні труднощі при демонстрації вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів,</p>

	<p>оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. Не вміє приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу. Має елементарні стійкі навички виконання завдання. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обґрунтуванні.</p>
<p>Задовільно (60-63 E)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання історії дозвілля як соціокультурного явища, його природу, сутність дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Але фрагментарно демонструє знання функцій соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні. Не може дати характеристику основних шкіл та концепцій дозвіллезнавства; інноваційні функції дозвільного центру, як і динаміку їх розвитку. На низькому рівні володіє вміннями виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей, підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності. Але не вміє застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси</p>

	<p>різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.</p> <p>Виявляє розуміння як здійснюється пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами на низькому рівні. Не вміє демонструвати вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. Має помилкові дії при прийнятті практичних рішень для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявленні сильних сторін та залученні особистісних ресурсів клієнтів, ресурсів соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.</p> <p>Володіє навчальним матеріалом поверхово, на рівні запам'ятовування, має труднощі у відтворенні більшої частини теоретичного матеріалу, знайомий з основними поняттями навчального матеріалу. За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою; має елементарні нестійкі навички виконання завдання. Усні відповіді не повні й не мають обґрунтування.</p>
<p>Незадовільно (35-59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання історії дозвілля як соціокультурного явища, його природу, сутність дозвільних комплексів; сучасного стану і тенденцій розвитку соціально-культурної діяльності традиційних і нетрадиційних видів дозвілля підлітків, молоді, дорослих; шляхів, прийомів, методів, форм організації підлітків та молоді. Не демонструє знання функцій соціального працівника як організатора дозвілля молоді, правові та нормативні акти, які регулюють дозвільну діяльність населення; теоретичні засади дозвілля в зарубіжних країнах та Україні. У визначенні характеристики основних шкіл та концепцій дозвіллезнавства припускається грубих помилок. Не володіє знаннями інноваційних функцій дозвільного центру, як і динаміки їх розвитку. Усні відповіді часткові, не обґрунтовані.</p> <p>Не володіє вміннями виявляти інтерес і потреби населення в різних видах культурно-дозвільної діяльності; залучати дітей,</p>

підлітків, дорослих до активної культурно-дозвільної діяльності. Але не вміє застосовувати на практиці методи культурно-дозвільної діяльності та розробляти сценарії; впровадити для вітчизняної дозвільної практики ефективні механізми регулювання діяльності дозвільних закладів; формувати й організовувати рентабельну дозвільну систему; збагачувати та урізноманітнювати сучасні форми культурно-дозвільної діяльності в Україні з урахуванням досвіду світової практики; аналізувати практичні проблеми дозвільної сфери сучасності та шляхи їх вирішення; вивчати запити та інтереси різних соціально-демографічних груп населення у сфері дозвілля.

Не виявляє розуміння як здійснюється пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами. Не демонструє вміння ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід; розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях та визначати зміст співпраці з організаціями-партнерами з соціальної роботи для виконання завдань професійної діяльності. Не вміє приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки та виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

Має фрагментарні знання при незначному загальному обсязі навчального матеріалу; відсутні сформовані уміння та навички; під час відповіді допускає суттєві помилки. Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.

Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового

Поточний контроль (практичні заняття, самостійна робота)			ІНДЗ	Разом	Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Теми	Бали					
Змістовий модуль 1.						
Тема 1.	0-3	0-18				
Тема 2.	0-3					
Тема 3.	0-3					
Тема 4.	0-3					
Тема 5.	0-3					
Тема 6.	0-3					
Змістовий модуль 2.						
Тема 7.	0-3	0-18				
Тема 8.	0-3					
Тема 9.	0-3					
Тема 10.	0-3					
Тема 11.	0-3					
Тема 12.	0-3					
Змістовий модуль 3.						
Тема 13.	0-3	0-24				
Тема 14.	0-3					
Тема 15.	0-3					
Тема 16.	0-3					
Тема 17.	0-3					
Тема 18.	0-3					
Тема 19.	0-3					
Тема 20.	0-3					
Всього:	0-60		0-20	0-80	0-20	0-100

**Таблиця відповідності шкал оцінювання
навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90–100	A	відмінно
82–89	B	добре
74–81	C	
64–73	D	задовільно
60–63	E	
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ ЗНАНЬ З КУРСУ «СИСТЕМА КУЛЬТУРНО-ДОЗВІЛЛЄВОЇ РОБОТИ»

1. Яке значення вкладається в поняття «дозвілля»?
2. Які основні концепції дозвілля ви могли б назвати?
3. Які структурні компоненти дозвілля?
4. На які типи поділяється дозвілля?
5. В чому полягає специфіка взаємозв'язку професійно-трудової діяльності та дозвілля?
6. Від яких чинників залежить обсяг дозвілля?
7. Які складові формують змістову структуру життя?
8. В чому полягає взаємозв'язок між політикою та дозвіллям?
9. В чому виявляється вплив дозвілля на економіку країни?
10. В чому полягає сутність освітньої складової дозвілля?
11. Дозвілля має потужний естетичний потенціал. В яких формах дозвілля він розкривається найповніше?
12. Чи має перспективи соціальне дозвілля? Чому?
13. Які основні функції дозвілля?
14. В чому полягає специфіка виховної функції дозвілля?
15. Які рівні має дозвілля?
16. Що таке закономірності дозвілля і в чому їх сутність?
17. За якими принципами здійснюється дозвіллева діяльність?
18. В чому полягає принцип інтересу?
19. Що таке педагогіка дозвілля?
20. В чому полягає аксіологія дозвілля?
21. На яких рівнях реалізується дозвіллева діяльність?
22. В чому полягає сутність репродуктивного потенціалу дозвілля?
23. За якими ознаками характеризуються дозвіллеві спільноти?
24. Чи відрізняється педагогіка дозвілля від позашкільного виховання?
Обґрунтуйте свою думку.
25. На яких принципах будуються методи проектування дозвіллевих програм?
26. Представте розгорнуту характеристику дозвіллевих програм.
27. Охарактеризуйте основні цілі дозвіллевих програм.
28. Представте основні типи дозвіллевих програм.
29. Дайте характеристику ігрових технологій, які використовуються при реалізації дозвіллевих програм.

30. Яка процедура експертизи дозвіллевих програми?
31. Представте змістовні характеристики дозвіллевих програм.
32. Які організації досліджують дозвіллезнавчу проблематику?
33. Які пріоритетні напрями наукових досліджень сфери дозвілля?
34. Які наукові школи дозвіллезнавства сформовані у ХХІ столітті?
35. В чому полягає сутність соціології дозвілля?
36. Чим пояснити ту увагу, яка надається питанням дозвілля в зарубіжних країнах?
37. В чому полягає сутність культурної політики?
38. Які є загальноприйняті моделі культурної політики? В чому їх специфіка?
39. В чому полягає складність дозвіллевої політики?
40. В чому полягає сутність управління дозвіллевою сферою на місцях?
41. На які групи закладів культури класифікується дозвіллева сфера зарубіжжя?
42. В чому полягає сутність добровільних об'єднань дозвіллевої сфери?
43. Які форми та методи роботи переважають у добровільних дозвіллевих організаціях?
44. В чому полягає специфіка роботи молодіжних дозвіллевих об'єднань?
45. Що таке «дитячий майданчик розваг»? Розкрийте сутність його роботи як добровільного об'єднання.
46. Які форми дозвіллевої роботи використовують Ротарі-клуби для досягнення поставлених завдань?
47. Якою є організаційна структура індустрії дозвілля?
48. Що таке комерційне дозвілля?
49. Які позитиви та негативи у створенні штучних зон відпочинку?
50. Якими є основні напрями дозвіллевої діяльності комерційного сектора?
51. Чим зумовлена підтримка дозвіллевих закладів комерційними організаціями?
52. Які назви спеціаліста дозвіллевої сфери?
53. В чому полягає сутність діяльності соціокультурного аніматора?
54. Які функції виконує педагог вільного часу?
55. Якими особистісними та професійними рисами має володіти спеціаліст дозвіллевої сфери?
56. Яке значення поняття клуб в системі культурно-дозвіллевої роботи? Назвіть специфічні ознаки клубу?
57. Які функції виконує клуб як дозвіллевий заклад? За якими ознаками класифікуються клуби?
58. В чому полягає сутність клубної культури?
59. В чому полягає природа дозвіллевих центрів?
60. Які функції виконують дозвіллеві комплекси?
61. За яким складовими розробляються програми дозвіллевих закладів?

62. Які архітектурні вимоги висуваються до центрів дозвілля?
63. Які головні тенденції діяльності зарубіжних дозвіллевих комплексів на сучасному етапі?
64. Які напрями дозвіллевої роботи є пріоритетними у парках?
65. За якими ознаками класифікуються парки зарубіжжя?
66. В чому полягає своєрідність дитячого парку?
67. Від яких чинників залежить рентабельність паркової роботи?
68. Які форми роботи використовуються у парковому дозвіллі?
69. Якими вміннями та навичками повинен володіти аніматор туристичного дозвілля?
70. Чи доцільно створювати в туристичних комплексах анімаційні служби?
71. Які вимоги висуваються до працівників анімаційної служби у роботі з сім'ями?
72. В чому полягає сутність "курортної рекреації"? Чи має вона майбутнє?
73. Які головні тенденції в розвитку туристичного дозвілля?
74. Як вирішується питання самоствердження і самореалізації дітей і підлітків за допомогою дозвіллевої діяльності за місцем проживання?
75. Які існують організаційні форми культурно-дозвіллевої діяльності з дітьми і підлітками за місцем проживання?
76. Яка специфіка роботи дитячого (підліткового) клубу за місцем проживання?
77. Яка специфіка ігротеки за місцем проживання?
78. У чому особливість соціально-педагогічного комплексу за місцем проживання?
79. В чому полягає природа хобі?
80. Чи може хобі бути головним життєвим інтересом людини?
81. Якою є мотивація до створення хобі-груп?
82. Які типові ознаки хобі-груп?
83. В чому полягає сутність хобі-бізнесу? Наведіть його приклади.
84. За якими ознаками класифікуються хобі-групи? У чому специфіка спільної ігрової діяльності дітей і дорослих?
85. У чому полягає своєрідність соціально-орієнтованих ігор?
86. Які принципи конструювання соціально-орієнтованих ігор?
87. За якими ознаками класифікують соціально-орієнтовані ігри?
88. Які існують види соціально-орієнтованих ігор?
89. Яка специфіка фізкультурно-спортивної роботи за місцем проживання?
90. В чому виявляється специфіка музею як дозвіллевого центру?
91. Які функції виконує сучасний музей?
92. Які методи застосовуються музейними працівниками у роботі з різними категоріями населення?

93. Які заходи проводяться музеями для масового залучення публіки до музеїв?
94. В чому полягає педагогічний потенціал освітніх музейних програм?
95. На яких принципах здійснюється дозвіллева робота з підлітками та молоддю?
96. Які функції виконує Служба молоді (Великобританія)?
97. В чому полягає пріоритетність діяльності клубів при навчальних закладах?
98. З якою метою залучаються до організації дозвіллевих заходів неформальні лідери-підлітки? Від яких соціокультурних факторів залежить ефективність педагогічного впливу на молодь?
99. У чому полягає сутність дозвіллевих заходів профорієнтаційного спрямування?
100. На яких принципах здійснюється дозвіллева робота з девіантними підлітками?
101. Розкрийте сутність досвіду роботи А.С.Макаренка з «важкими» підлітками?
102. Від яких соціокультурних факторів залежить ефективність педагогічного впливу на девіантних підлітків?
103. В чому полягає сутність дозвіллевих заходів перевиховної спрямованості?
104. У чому сутність роботи з обдарованими дітьми?
105. Які тенденції характерні для сімейного дозвілля?
106. Які функції виконує сімейне дозвілля?
107. В чому полягає специфіка дозвіллевої роботи з безпритульними дітьми?
108. На яких принципах ґрунтується організація сімейного дозвілля?
109. Які форми роботи доцільно використовувати в центрах сімейного дозвілля?
110. Які вчені досліджують дозвіллеву роботу з дорослими?
111. Які характерні ознаки осіб даної вікової категорії?
112. В чому полягає сутність освітніх аспектів дозвіллевої діяльності з дорослими?
113. Які чинники впливають на розвиток дозвіллевої діяльності дорослих?
114. Які пріоритетні напрями дозвіллевої роботи з дорослими?
115. Які дозвіллеві заклади популярні серед дорослих і чому?
116. Які основні показники старіння населення?
117. В чому полягає сутність дозвіллевої діяльності для людей похилого віку?
118. Які форми та методи дозвіллевої діяльності використовуються у роботі з особами похилого віку?
119. В чому полягає специфіка роботи клубів-будинків?

120. Які служби користуються популярністю в дозвілєвих закладах і чому?
121. На яких принципах будується дозвілєва робота з особами похилого віку?
122. Чим можна пояснити популярність дозвілєвих закладів типу клубів «Голден Ейдж»?
123. Що таке «дефект», «інвалідність», «непрацездатність»?
124. Чим зумовлене зростання інвалідності у світі?
125. Які міжнародні документи регулюють дозвілєву діяльність щодо інвалідів?
126. В чому полягає принцип доступності?
127. В чому полягає сутність дозвілєвої програми «Мистецтво для інвалідів»?
128. Які дозвілєві проекти для інвалідів ви могли б назвати?
129. Розкрийте сутність і зміст впровадження соціального проекту «Активні парки – локації здорової України». Яке його роль у системі культурно-дозвілєвої роботи?
130. Розкрийте роль і завдання парків в умовах урбанізації, зростання інтелектуалізації праці, посилення психологічного навантаження на виробництві, ускладнення екологічної ситуації.
131. Дайте визначення поняття «парк» за його функціональним призначенням.
132. У чому полягає соціальне значення парку? За якими параметрами визначають культуру парку?
133. У чому полягає сутність поняття «паркова культура»?
134. Назвіть основні теоретичні аспекти культурно-дозвілєвої діяльності парків.
135. Охарактеризуйте історичні тенденції розвитку зарубіжних парків.
136. Назвіть основні етапи розвитку вітчизняних парків культури та відпочинку. Назвіть вітчизняні перлини садово-паркового мистецтва.
137. Розкрийте сутність діснеївських парків.
138. Охарактеризуйте сучасний стан вітчизняної паркової індустрії.
139. Назвіть типи парків. Охарактеризуйте їх функціональне призначення.
140. Розкрийте роль парків як багатофункціональних об'єктів туризму.
141. Які особливості управління національними парками США?
142. Охарактеризуйте Діснейленд як новий тип комплексного тематичного парку.
143. Проаналізуйте сучасні моделі зарубіжних парків.
144. Розкрийте особливості діяльності «сімейних парків».
145. Яка функціональна спрямованість аквапарків?
146. Розкрийте діяльність вітчизняних парків розваг.
147. Якими ознаками визначають модель парку?

148. Розкрийте сутність поняття «парк як соціально-педагогічна система».
149. Охарактеризуйте виховний потенціал паркової системи в США.
150. Розкрийте зміст екологічного виховання на прикладі національних парків України.
151. Визначте потенціал парку культури та відпочинку в системі забезпечення морального виховання молоді.
152. Назвіть основні принципи організації діяльності роботи в парках.
153. Розкрийте сутність наукового принципу в системі організації паркового дозвілля. Назвіть форми паркової роботи, засновані на диференційованому принципі.
154. У яких різновидах паркової діяльності, на вашу думку, активізується духовно-творчий потенціал особистості?
155. Назвіть основні функції паркової діяльності.
156. Які види дозвіллієвої діяльності визначає Роже Сю?
157. У чому, на Вашу думку, полягає психологічна сутність розваги?
158. Охарактеризуйте сучасні функції паркового дозвілля.
159. Що означає поняття «монофункціональний парк»?
160. Охарактеризуйте сучасний стан паркової індустрії України. Визначте проблемне поле в питанні функціонування парків культури та відпочинку. Сформулюйте основні причини занепаду матеріально-технічної бази в парках.
161. Охарактеризуйте найкращі зразки паркового господарювання в Україні
162. Назвіть чинні нормативно-правові акти, які регулюють питання вітчизняної паркової індустрії.
163. Яка класифікація територій та об'єктів природно-заповідного фонду України визначена вітчизняним законодавством?
164. Яку роль відіграють соціологічні служби для розвитку паркової індустрії?
165. Назвіть та охарактеризуйте ратифіковані міжнародні акти, які регулюють питання щодо парків і паркових територій.
166. Охарактеризуйте перспективні напрями розвитку вітчизняної паркової індустрії.

ГЛОСАРІЙ

Аматор – «охочий до чого-небудь», що «любить що-небудь», а також «дилетант, тобто людина без належної спеціальної підготовки, яку вона набуває з досвідом» (В. І. Даль).

Аукціон – сучасна комплексна форма культурно-просвітницької роботи, в основі якої – публічний розпродаж творів мистецтва, предметів культурно-побутового вжитку. Може проводитися з благодійною метою. Аукціон може проводитися як самостійний захід, бо може бути структурною ланкою інших заходів – ярмарку, театралізованого свята тощо. Залежно від реалізованих предметів проводяться, наприклад, Аукціон рідкісних книг, творів образотворчого мистецтва, декоративно-вжиткового мистецтва. Аукціон поводяться з метою пропаганди художніх творів, виховання естетичного смаку, надання моральної допомоги й підтримки авторам-початківцям. Особливу значимість мають Аукціони, проведені в благодійних цілях. Наприклад, гроші, отримані від реалізації книг, можуть бути перераховані до фонду культури, Дитячого фонду, безпосередньо в дитячі будинки й школи-інтернати. Інша частина коштів використовується для розвитку аматорських об'єднань, клубів за інтересами. У ході аукціону використовують такі звичні атрибути як молоток і кафедра. У культурно-просвітницькій роботі, крім того, існують і нетрадиційні аукціони. Це аукціон ідей, раціоналізованих пропозицій, рок-аукціони тощо. На новорічних карнавалах і театралізованих святах влаштовуються також аукціони з продажу масок, костюмів, сувенірів, наборів і ялинкових прикрас. У всіх випадках зберігається та ж зовнішня форма проведення подібних заходів, які, зазвичай, ретельно заздалегідь готуються. Аукціони проводяться з метою широкої пропаганди досягнень науки й техніки, виявлення ініціативних людей, які готові предметно й конструктивно вирішувати назріваючі соціально-економічні, суспільно-політичні й побутові проблеми, а також удосконалювати практику організації дозвілля.

Буккроссинг (англ. «book» — «книжка», «crossing» — «переїзд», «перехрестя») – всесвітнє книжкове мандрування з рук у руки, з дому в дім, з країни в країну.

Іншими словами – це безкоштовний обмін книгами. Буккроссер, прочитавши книгу, залишає її у громадському місці, щоби хтось інший також мав змогу її прочитати, а той, до кого книжка потрапить, повторює процес.

Бюджет часу – сукупність добового часу (24 години), яка включає робочий час та вільний час.

Відпочинок – будь-яка діяльність або бездіяльність, спрямована на відновлення сил людини, яка може здійснюватися як на території постійного проживання людини, так і за її межами.

Вільний час - частина неробочого часу, не пов'язана із задоволенням природних потреб і відведена для виконання діяльності нетрудового характеру

Вільний час – частина соціального чи добового, у тому числі позаробочого часу, яка вивільнена від невідкладних справ і є «часом свободи», простором вільної діяльності і вільного розвитку особистості.

Воркшоп (англ. workshop – майстерня) – це колективний навчальний захід, учасники якого отримують нові знання та навички в процесі динамічної групової роботи. Основні відмінності воркшопу від заходів іншого типу – висока інтенсивність групової взаємодії, активність і самостійність учасників, актуальний досвід й особисте переживання.

Гра – групова або масова форма культурних розваг з елементами інтелектуальних занять, міжособистісного спілкування й організованого відпочинку. У педагогічній літературі розглядається, насамперед, як ефективний виховний засіб формування особистості, як основний простір, для її природного розвитку. Для дорослих гра – у першу чергу активна форма відпочинку, спосіб зняття фізичної й психічної напруги, як форма попередження стресових станів.

Гурток – 1) найпоширеніша форма групової роботи культурно-дозвілєвої діяльності, використовується для різностороннього культурного розвитку художніх можливостей, умінь та навичок у галузі культури та дозвілля. Гуртки відрізняються великим жанровим різноманіттям. Майже всі види професійного мистецтва – театр, музика, танець і т. д. мають аналоги в мистецькому аматорстві; 2) творче об'єднання людей, що мають спільні інтереси у сфері творчості, основною діяльністю яких є оволодіння певними навичками творчої діяльності різних жанрів (вокального, хореографічного тощо), у якому творчо-виконавська діяльність передуює навчально-тренувальними заняттями, що становлять переважну частину всіх занять. Основне завдання гуртка в клубних закладах: організація занять з навчання одного з жанрів самодіяльної творчості. Робота гуртка регулюється програмою, розрахованою на рік, тому склад учасників періодично змінюється у міру засвоєння пропонованого матеріалу. Гуртки – основа діяльності колективів художньої самодіяльності.

Дендропарки – парки науково-дослідного, культурно-освітнього призначення.

Дискусія – форма близька до диспуту. Від диспуту її відрізняє ряд особливостей: а) компетентність учасників суперечки в обговорюваній темі або проблемі; б)

допустимість різних точок зору, кожна з яких тією чи іншою мірою наближає конфліктуючих до оптимального висновку; в) наявність умов, за яких можна було б сміливо й відверто висловлювати найнесподіваніші точки зору на політику, мистецтво, керівників, не маючи страху за свою репутацію. Там, де обговорення хвилюючих проблем стає нормою життя, створюються своєрідні дозвіллі об'єднання – дискусійні клуби.

Диспут – діалогічна форма усної пропаганди, публічна суперечка на важливу для аудиторії тему. Предметом суперечки традиційно є проблеми обов'язку, честі, доблесті, героїзму, гідності, товариськості, дружби, кохання, а також найважливіші моральні категорії - патріотизм, інтернаціоналізм, колективізм, гуманізм, повага до старшого тощо.

Ділова гра – форма навчання, коли відтворення учбової тематики відбувається на основі ситуаційного матеріалу, що моделює ті або інші аспекти професійної діяльності слухачів. Ділова гра припускає наявність певного сценарію, правил роботи та інформації, що визначає хід змісту гри.

Ділові ігри – метод імітації вироблення організаційних рішень відповідно заданих правил у різних педагогічних ситуаціях. (див. – ГРА).

Дозвілля – вільний від обов'язкової діяльності час, що сприяє моральному розумовому й фізичному розвитку людини у процесі різноманітних занять (ігри, читання, праця, заняття спортом, мистецтвом, технікою тощо). Активне, розумне дозвілля – важливий засіб збереження та підвищення працездатності. Організація дозвілля – одне з найважливіших завдань навчального закладу, позашкільних установ, громадських організацій, сім'ї.

Дозвілля – 1) діяльність людини, що обирається за власним правом, обмежена часом і вільна від необхідності працювати для задоволення матеріальних потреб; 2) діяльність у вільний час поза сферою громадської і побутової праці, завдяки якій індивід відновлює свою здатність до праці і розвиває в собі в основному ті уміння і здібності, які неможливо удосконалити у сфері трудової діяльності; 3) частина вільного часу, що як правило, контрастує з професійною діяльністю, відповідає психофізіологічним особливостям людини і спрямована на задоволення культурних потреб та інтересів здорової особистості.

Етнографічний парк – парк, що створюється з метою демонстрації в природних умовах унікальних зразків житлових, побутових і культурно-побутових споруд минулого.

Засоби культурно-просвітницької роботи – у культурно-дозвіллієвій діяльності формуються погляди й переконання людини, що спонукають її до правильних, красивих вчинків. Це можливо за допомогою таких засобів, як художнє слово, музика, образотворче мистецтво, балет, кіномистецтво, красне письменство, спорт, спілкування з природою, преса, радіо, телебачення. Проте, слід пам'ятати, що головним принципом у доборі їх є індивідуальний підхід щодо об'єкта дії (враховується вік, стать, соціальний статус, віросповідання тощо.) та досконале

володіння методикою їх застосування.

Звичай – загальноприйнятий порядок, традиційно сталі правила поведінки, дії тощо, що копіюється новими поколіннями.

Зміст вільного часу – більше за обсягом поняття, ніж сутність, скільки містить не лише сутність вільного часу, а й усі інші зв'язки, притаманні даному феномену. Зміст вільного часу більш плинний, змінний, ніж його сутність.

Інноваційні заклади культури – самостійні організаційні форми установ культури клубного типу, які виконують у культурно-дозвіллевій сфері поліфункціональну або моно функціональну діяльність, спрямовану на задоволення культурних потреб населення. Змістовний характер цієї діяльності визначається типом або моделлю самої установи. Робота інноваційних закладів культури може відбуватися у тісній зв'язку з діяльністю інших закладів культури регіону, а також з установами, які займаються рекреаційною та дозвіллевою діяльністю.

Інноваційні культурно-дозвіллєві системи – своєрідна теоретична модель дозвілля, яка розробляється українськими дослідниками, і в основу якої покладено принцип інноваційності й ефективності, з доведенням її до рівня конкретної технології і методики в застосуванні до різних культурно-педагогічних ситуацій та в дозвіллевій діяльності різних груп населення. Конкретизується ця модель у педагогічній психології культурно-дозвіллевої діяльності як засіб організації діяльності, репродукування і створення духовних цінностей, що забезпечує значне підвищення ефективності дозвілля.

Квест (англ. quest – «пошук») – аматорське спортивно-інтелектуальне змагання, основою якого є послідовне виконання заздалегідь підготовлених завдань командами або окремими гравцями. Під час гри команди вирішують логічні задачі, ребуси, кросворди, здійснюють пошук на місцевості, будують оптимальні маршрути переміщення, відшуковують оригінальні рішення та підказки.

Клуб (любительське об'єднання) – організована форма громадської самодіяльності, що створюється на основі добровільності, спільності творчих інтересів і індивідуального членства учасників з метою задоволення різноманітних духовних запитів і інтересів у вільний час.

Клуб за інтересами – клубне формування яке створюється з метою організації спілкування людей зі стійким інтересом до чого-небудь та характеризується відсутністю діяльності зі створення культурних цінностей.

Клубна установа – організація, основною діяльністю якої є вивчення, надання населенню різноманітних послуг соціально-культурного, просвітницького, оздоровчого і розважального характеру, створення умов для занять любительською художньою творчістю.

Клубне формування – добровільне об'єднання групи людей, засноване на спільності інтересів, запитів і потреб суспільства у заняттях аматорським художнім, технічним мистецтвом. Спільна творча діяльність клубного

формування має сприяти розвитку дарувань його учасників, освоєння і створення ними культурних цінностей, воно засноване на єдності прагнення людей до отримання актуальної інформації, прикладних знань в різних галузях суспільного життя, культури, літератури і мистецтва, науки і техніки, до оволодіння корисними навичками в галузі культури побуту, здорового способу життя, організації дозвілля і відпочинку.

Клубний заклад – культурний центр спілкування, духовного збагачення і відпочинку населення, діяльність якого спрямована на соціалізацію, інтелектуальний розвиток та творче збагачення людини.

Колектив любительської (самодіяльної) художньої творчості – постійно діюче добровільне об'єднання любителів та виконавців музичного, хорового, вокального, хореографічного, театрального, образотворчого, декоративно-ужиткового, циркового, кіно-, фото-, відеомистецтва, яке створене на основі спільності художніх інтересів і спільної навчально-творчої діяльності учасників і сприяє розвитку обдарувань його учасників, опануванню і створенню ними культурних та технічних цінностей у вільний від роботи та навчання час. Колектив любительської (самодіяльної) художньої творчості класифікуються за жанрами і складом виконавців (дитячий, молодіжний, дорослий, чоловічий, жіночий, змішаний).

Колектив самодіяльної народної творчості – добровільне об'єднання аматорів, засноване на спільності інтересів і спільної творчої діяльності, сприяючій розвитку дарувань його учасників, освоєнню і створенню ними культурних цінностей.

Креативність – здатність до творчості, спроможність генерувати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації.

Культура – специфічний спосіб людської діяльності, представлений у системі соціальних норм і закладів, у духовних цінностях, у сукупності ставлення людини до природи, до інших людей, самої себе.

Культура парку – цілісний образ парку в єдності його художньо-естетичних, соціально-педагогічних, екологічних і рекреаційних елементів.

Культурна діяльність – діяльність із збереження, створення, поширення і освоєння культурних цінностей.

Культурне дозвілля – 1) дозвілля, яке спрямоване на інтелектуальний розвиток особистості, наближення людей до естетичних, духовних цінностей; 2) вільний від обов'язкової діяльності час, спрямований на забезпечення необхідних умов для різнобічного гармонійного особистісно-соціального розвитку людини.

Культурні цінності – моральні і естетичні ідеали, норми і зразки поведінки, мови, діалекти і говори, національні традиції і звичаї, історичні топоніми, фольклор, художні промисли і ремесла, твори культури і мистецтва, результати і методи наукових досліджень культурної діяльності, що мають історико-культурну значущість будівлі, споруди, предмети і технології, унікальні в

історико-культурному відношенні території і об'єктів.

Культурно-дозвілєва діяльність – діяльність з організації дозвілля, наданню різноманітних соціально-культурних послуг, створенню умов для занять самодіяльною художньою творчістю.

Культурно-дозвілєве середовище – органічна єдність предметного оточення і процесу діяльності, активної участі в ньому людини, яке несе в собі певне значеннєве навантаження. Культурно-дозвілєве середовище є чинником активного формуючого впливу на людину. Створюючи стійке культурно-просторове середовище, дозвілєвої установа в цілому формують певне емоційне відношення до навколишнього середовища, є до діяльності людини в цілому. Культурно-дозвілєве середовище виступає в ролі простору для діяльності, де здійснюються переживання ціннісного стану, що виявляє собою культуру і духовні цінності.

Культурно-освітня роботи – система заходів, що сприяють підвищенню культурного рівня, розвитку творчих здібностей та ініціативи, організації культурного дозвілля. Культурно-освітня робота включає цілеспрямовану систему діяльності клубних закладів, бібліотек, музеїв, кінотеатрів, парків культури й відпочинку тощо. Основний зміст культурно-освітньої роботи – поширення наукових і політичних знань, пропаганда досягнень науки, техніки, мистецтва, організація культурного дозвілля людей.

Лісопарки – великі лісові масиви, зі спорудами для культурного обслуговування відвідувачів, зі спортивними базами, пунктами прокату необхідного спортивного, туристичного й іншого обладнання. Парки-заповідники утворюють з метою їх збереження, оскільки вони становлять особливу наукову, культурну, іноді історичну цінність.

Любительське мистецтво – непрофесійна творча діяльність, що спрямована на створення естетично-виразних форм, базується на духовних потребах і інтересах людини.

Любительське об'єднання – клубне формування, яке об'єднує людей з інтересом до спільних занять, що прагнуть обмінятися результатами і навичками такого заняття; характеризується переважанням серед навчальних форм самоосвіти, обміну знаннями та вміннями, першорядною роллю пошуків, накопичення інформації, виготовлення предметів, що мають культурне і прикладне значення; веде активну пропагандистську роботу серед населення.

Любительське об'єднання/Клуб за інтересом – порівняно невелике об'єднання людей, охоплене загальним інтересом, заняттям (політичні, спортивні, туристичні, музичні, історичні, екологічні, науково-технічної творчості, колекціонерів, книголюбів, молоді сім'ї та ін.). Спілкування у колі односторонців сприяє збагаченню та взаємовихованню. Учасникам клубу чи об'єднання подобається особлива атмосфера рівності й доброзичливості. Масові форми роботи також займають важливе місце в житті молоді. Серед них: тематичні

вечори, вечори запитань і відповідей, вечори-зустрічі, вечори гумору, конкурсно-розважальні програми, диспути, дискусії, філософські години, бесіди тощо.

Любительський рух – організація діяльності через спілкування і творчість до самореалізації. Де спілкування відбувається через предмет діяльності, а творчість - через практичну любительську діяльність.

Ляльковий театр – особливий вид театральної вистави, у якій замість акторів чи поруч з ними діють ляльки. Сцена лялькового театру - зменшена модель сцени справжнього театру або ж ширма, за якою ховаються актори-ляльководи. І ширму, і задню частину декорацій оформлюють згідно зі змістом твору, який розігрують перед глядачами. Це можуть бути казкові міста, інтер'єри чи пейзажі - уявні або справжні. У ляльковому театрі, як і в справжньому, усе підпорядковується основному задуму. Місце дії (ширма чи сцена), зовнішній вигляд персонажів, музика - усе мусить розкривати ідею сценарію і створювати поєднання мистецтв. Театральна лялька в ляльковому театрі - головний художній інструмент, за допомогою якого вистава демонструється глядачеві.

Масовий суб'єкт культурно-дозвілєвої діяльності – державні заклади, культурно-освітні установи, громадські організації та інші дозвілєві організації, що здійснюють культурно-просвітницькі функції у межах, визначених державою.

Мета теорії культурно-дозвілєвої діяльності – наукове забезпечення вдосконалення культурно-просвітницької та рекреаційногедоністичної діяльності закладів культури; визначення перспективи побудови та розвитку національної системи культурно-дозвілєвої діяльності, розробка нових технологій виховання дітей та молоді; підвищення ефективності профілактичної роботи з пияцтвом, наркоманією, злочинністю; визначення соціальних наслідків можливої комерціалізації дозвілля, відношення населення до приватизації закладів культури; користування безкоштовними і платними культурними послугами, комерційними й державними закладами культури; обґрунтування кардинальних питань культурної політики, технологій управління культурою та ролі в цьому процесі місцевих органів самоврядування тощо.

Методика (у контексті соціокультурної діяльності) – система знань про засоби, форми і методи, вживані закладами культури.

Методика культурно-дозвілєвої діяльності – діалектична єдність професійної діяльності організаторів і методистів (сценаристів, режисерів та інших фахівців) і учасників культурно-дозвілєвих програм та інших відвідувачів закладів культури.

Методика культурно-дозвілєвої діяльності – діалектична єдність професійної діяльності організаторів і методистів (сценаристів, режисерів та інших фахівців) і учасників культурно-дозвілєвих програм та інших відвідувачів закладів культури.

Міські парки – зелені масиви міста, найчастіше призначені для прогулянок, відпочинку. Іноді їх визначають як прогулянкові парки.

Модель парку – гнучка, відкрита система, яка неухильно розвивається, в основі життєдіяльності якої відбувається постійне коректування паркової практики. Вона самодостатня для виконання соціокультурних функцій за допомогою різноманітних видів діяльності, відповідно до спектру потреб та інтересів відвідувачів.

Молодіжний простір – це приміщення/вільний простір, створений задля всебічного розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення та гуманізації способу життя молодого покоління. Молодіжний простір забезпечує ефективно впровадження правових, соціально-економічних, інформаційних, освітніх та організаційно-методичних заходів у контексті реалізації молодіжної політики.

Музей – науково-дослідний і культурно-дозвіллевий заклад, який здійснює комплектування, облік і зберігання, вивчення і популяризацію пам'яток історії і культури, природних об'єктів.

Національні парки – парки, які займають велику територію, виконують функцію і заповідників, і лісопарків, часто мають ландшафтну архітектуру.

Нематеріальна культурна спадщина – звичаї, форми представлення і вираження, навички, а також пов'язані з ними інструменти, предмети, артефакти і культурні простори, визнані співтовариствами, групами і, в деяких випадках, окремими особами як частина їх культурної спадщини. Така нематеріальна культурна спадщина, що передається з покоління в покоління, постійно відтворюється співтовариствами і групами залежно від їх довкілля, їх взаємодії з природою, їх історії та формує у них почуття самобутності і спадкоємності, сприяючи тим самим пошані культурної різноманітності і творчості людини.

Номер (у контексті культурно-дозвіллевої програми) – окремий відрізок дії, що має власну внутрішню структуру.

Об'єкт культурно-дозвіллевої діяльності – індивіди, їх ціннісноорієнтаційна система, культурно-дозвіллеві інтереси, мотиви діяльності, культурно-дозвіллева поведінка, їх свідомість. У більш конкретному смислі, об'єкт – це об'єднані загальним інтересом соціальні групи, а також окремі усидивіди як об'єкт соціального впливу. Таким чином об'єктом культурнодозвіллевої діяльності виступають окремі особистості, соціальні групи людей (трудова, навчальна, сімейно-побутова та інші).

Обряд – традиційна форма передачі культури новим поколінням. Система специфічних дій, що копіюється кожним новим поколінням. Носить символічний характер.

Оглядові парки – парки, які розглядають, як «країни в мініатюрі». Такі парки являють собою історико-культурні та культурно-етнографічні музеї просто неба та надають можливість мати уявлення про всю країну або якусь її частину.

Особистісно орієнтовані інноваційні ігри – специфічний метод навчання, в якому правила і ролі не мають жорсткої заданості, раціональної програмної

орієнтації у виробленні стандартних знань і навичок. Він орієнтований на особистісну емоційну включеність учасників, виробляє вміння діяти в нестандартних ситуаціях. Головна мета – розвиток особистості і конкретних навчальних колективів.

Парк – багатофункціональний заклад, покликаний задовольняти попит різних соціально-вікових категорій населення в різних видах і формах відпочинку в природному середовищі.

Парк розваг – місце відпочинку із широким набором атракціонів, спеціалізованих місць відпочинку, з проведенням масових заходів.

Парки атракціонів – парки, що поєднують розважальні програми з пізнавальними, пропонують екскурси в історію, зустрічі з героями казок і мультфільмів, а також навчальні програми.

Парки-музеї – парки, які покликані виховувати історичну культуру відвідувачів, берегти історичну пам'ять, підтримувати спадковість і безперервність національно-культурних традицій.

Паркова культура – система, яка формується завдяки орієнтованості на виконання: культурно-пізнавальної й естетичної функцій, зокрема організацію різного роду видів культурної діяльності та споживання культурних цінностей; комунікативної – забезпечення умов для спілкування людей; компенсаторної, рекреаційно-оздоровчої – для поновлення фізичних сил, оздоровлення людей, формування їх фізичної культури та здорового способу життя.

Паркознавство – комплекс теоретичних і практичних знань у сфері змісту, методики й організації діяльності парків як багатофункціональних соціокультурних інститутів. Науковий і практичний статус галузь паркознавство отримала завдяки інтеграції та запровадженню інформаційного змісту з педагогіки, психології, екології та цілого ряду інших дисциплін.

Педагогічна гра – це імітація реальної діяльності вчителя в штучно відтворених педагогічних ситуаціях. Педагогічна гра – основний засіб відтворення реальних ситуацій взаємодії учителя та учня в навчально-виховному процесі, коли учасники гри виконують ролі учителя й учня.

Практичне дозвілля – створення предметів ужиткового характеру, речей декоративно-ужиткового характеру (одяг, ремонт квартири, удосконалення інтер'єру, квітникарство, садівництво).

Регулювання вільного часу – процес цілеспрямованого впливу на нього з метою розширення меж, створення умов для вдосконалення його структури і змісту відповідно до постійно зростаючих виробничо-технічних і соціальних вимог до людини.

Рекреаційна сфера – сукупність природних, матеріально-технічних і фінансово-організаційних засобів, діяльність яких спрямована на забезпечення рекреаційного обслуговування населення відповідно до індивідуальних і суспільних потреб. Функція – одна з фундаментальних категорій філософії,

характеризується як явище, яке залежить від іншого явища та змінюється в міру змін цього другого явища (за Ожеговим), це відношення двох об'єктів або групи об'єктів, у якому «зміна одного з них супроводить зміну другого», зрештою – це «діяльність».

Рекреаційне дозвілля – заняття пов'язані із фізичними та розумовими навантаженнями, сприяє фізичному розвитку.

Рекреація (від. лат. «recreatio» - букв. відновлення) – відпочинок, відновлення сил людини, витрачених в процесі певної діяльності.

Самодіяльна (любительська) народна творчість – сукупність творів різних видів і жанрів, створених народом на основі його самобутніх традицій, а також своєрідні форми і способи художньо-мистецької діяльності.

Самоменеджмент вільного часу – розробки певних прийомів і методів (технології) індивідуального освоєння вільного часу, його організації.

Сільський клубний заклад — клубний заклад, розташований на території сільської ради.

Соціальне дозвілля – здійснення комунікації в процесі сімейного дозвілля, виховання дітей, спілкування за межами дому, що сприяє соціалізації людини.

Соціально-культурна діяльність - діяльність соціальних суб'єктів, суть і зміст якої складають процеси збереження, трансляції, освоєння і розвитку традицій, цінностей, норм у сфері художньої, історичної, духовно-моральної, екологічної і політичної культури.

Соціально-культурна послуга – послуга із задоволення духовних, інтелектуальних потреб і підтримка нормальної життєдіяльності споживача.

Соціально-культурне замовлення – форма договірних стосунків між місцевими органами культури і колективом культурно-освітнього закладу, що виражається в досягнутій угоді про розробку і реалізацію соціально-значущого культурного проекту, цільової творчої програми. Соціально-культурне замовлення фінансується в порядку наднормативного фінансування за програмно-цільовим принципом.

Соціокультурна діяльність – сфера діяльності, спрямована на стимулювання у різних соціальних груп населення ініціативи і творчості, на формування соціально-психологічного комфорту у людей, на перетворення навколишнього мікросередовища (сім'я, друзі, товариші по службі тощо).

Соціологія дозвілля – це галузь соціології, що вивчає складову соціології вільного часу, яка спрямована на використання часу індивідами до своїх власних інтересів, уподобань, з метою відновлення і розвитку свого інтелекту, фізіології і духовності.

Студія – колектив гурткового типу з перевагою в змісті роботи навчально-творчих занять. Найпоширенішими є: музичні студії (інструментальна, вокальна), хореографічна, балетна, образотворчого мистецтва, художнього слова, циркова,

пантоміми та ін.

Суб'єкти культурної діяльності – фізичні та юридичні особи, що беруть участь в культурній діяльності.

Субкультура – один з культурних чинників, що визначає купівельну поведінку; характерна для групи людей із загальною системою цінностей, заснованою на загальному життєвому досвіді та ситуаціях, наприклад – національні, регіональні групи.

Суспільне регулювання використання вільного часу особи – забезпечення об'єктивних умов для прояву активності людини, знаходження оптимальних форм впливу на вільний час, цілеспрямоване формування потреб, інтересів, ціннісних установок особи. Суспільне регулювання вільного часу можливе через систему взаємодіючих певним чином соціально-економічних, правових, нормативно ціннісних та ідейновиховних засобів.

Талант – високий рівень розвитку творчої обдарованості.

Творчість – продуктивна людська діяльність, здатна породжувати якісно нові матеріальні та духовні цінності суспільного значення.

Театр мініатюр – це співдружність артистів, які віддають перевагу малим формам мистецтва (монолог, куплет, скетч тощо) і обирають для свого репертуару невеликі одноактні п'єси та театральні постановки комедійних і сатиричних жанрів, яким властивий гротесковий і пародійний напрямок, а іноді в ліричних формах виражених в мініатюрі. Показником якості роботи творчого колективу є стабільність його складу, участь в оглядах, конкурсах творчої майстерності, схвальна оцінка діяльності колективу суспільством (публікації ЗМІ, листи подяки, заявки на концерти (вистави) від організацій, прибуток від проданих квитків на концерти і вистави колективу).

Теорія культурного дозвілля – це напрям загальної соціологічної теорії, що на основі вивчення духовних потреб, інтересів, запитів, ціннісних орієнтацій соціальних груп, які створюються у ході культурно-дозвілєвої діяльності, визначає принципи, категорії, закономірності та закони функціонування дозвілля як соціально-культурної складової певного, історично визначеного типу суспільства. Її особливостями є вивчення дозвілєвої діяльності як певного способу життя людини; відношення до інших видів, суспільної діяльності (виробнича, політична, освітня); ролі та місця культурно-дозвілєвої діяльності в роботі різних соціальних інститутів.

Тренінг – систематичне тренування і вдосконалення певних навичок і умінь. Під тренінгом розуміється таке навчання, в якому теоретичні блоки матеріалу мінімізовані і основна увага приділяється практичному набуванню навичок і умінь.

Фізична дозвілєва діяльність – заняття будь-яких фізичних і розумових переважань, а також фізичний розвиток; до неї відносяться прогулянки, заняття фізкультурою та спортом, туризм.

Флешмоб – певні масові дії (англ. flashmob – «спалахуючий натовп», flash – спалах, mob – натовп) – заздалегідь спланована масова акція, зазвичай організована через Інтернет або інші сучасні засоби комунікації, у якій велика кількість людей (мобери) оперативно збирається у громадському місці, протягом декількох хвилин виконує попередньо узгоджені дії (сценарій) і швидко розходиться.

Форми дозвілєвої діяльності – різновиди культурно-дозвілєвих заходів, що розраховані на конкретну аудиторію. Організаційні Ф. традиційно поділяються на індивідуальні (етична бесіда, заняття в гуртку або студії), групові (гуртки, студії, секції, ініціативні клуби, любительські об'єднання), колективні (художні колективи, дитячі зразкові колективи) і масові (народні університети, школи культури, лекторії, що постійно діють). Створення кожної з таких і подібних до них Форми — справа складна, відповідальна і вимагає компетентного педагогічного керівництва, урахування психологічних, вікових, статевих, професійних і національних особливостей людини, а головне, – культурних інтересів та її духовних потреб.

Ярмарок – 1) масова акція, що влаштовується торговими відомствами і культурно-просвітницькими закладами з метою розпродажу товарів народного споживання і вдосконалення вільного часу населення у вихідні і святкові дні. 2) економічна демонстрація зразків, що, відповідно до звичаїв країни його проведення, являє собою великий ринок товарів індивідуального споживання або засобів виробництва.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Богданова О.С. Досуг младшего школьника. Москва : Учпедгиз. 1959. 48 с.
2. Борытко Н.М. Досуг как сфера воспитания. *Культура. Искусство. Образование: проблемы, перспективы развития*: Материалы международной научно-практич. конф. Смоленск : СГИИБ, 1998. 145 с.
3. Бочарова Н.И., Тихонова О.Г. Организация досуга детей в семье: учебное пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. Москва : Изд. центр «Академия», 2001. 208 с.
4. Воловик А., Воловик В. Педагогіка дозвілля: підручник : - Харків, 1999. 167 с.
5. Герасименко Л. П. Педагогические условия совершенствования организации свободного времени подростков. Киев, 1996. 129 с.
6. Гончарова О. Соціальна робота і культурно-дозвільна діяльність: на перехресті спільного досвіду. *Посвіт*. 2000. № 1. С. 19-26.
7. Досуговая деятельность людей «третьего возраста». *Культура в современном мире: опыт, проблемы, решения*. Информационный. сборник. Москва, 1993. Вып. 1.
8. Дуликов В.З. Социальные аспекты культурно-досуговой деятельности за рубежом. - Москва : МГИК, 1999. 248 с.
9. Ерошенков И.Н. Культурно-досуговая деятельность в современных условиях: Лекция. – Москва, 1994. 261 с.
10. Кучинский С.С., Шевчук С.П., Шалес И.А. Досуг как фактор социальной реабилитации инвалидов. *Социологические исследования*. 1993. № 5. С. 25-38.
11. Миронюк О. Г. Клуб і дозвілля молоді. Київ : Мистецтво, 1987. 112 с.
12. Молодь і дозвілля: теорія, методика і практика роботи з підлітками та молоддю за місцем проживання. Київ, 1996. 294 с.
13. Петрова І.В. Дозвілля в зарубіжних країнах. – Київ : Кондор, 2005. 408 с.
14. Стрельцов Ю.А. Культурология досуга : Учебное пособие. Москва : МГУКИ, 2002. 234 с.
15. Цимбалюк Н. Дозвілля очима європейських соціологів. *Посвіт*. 2000. № 2. С. 48-56.
16. Черний Г. П. Педагогическая технология массового праздника. Москва, 1990. 117 с.
17. Эльконин Д.Б. Психология игры. – Москва : Педагогика, 1999. 173 с.

Додаткова література

1. Анохин Е.В. Психолого-педагогические особенности деятельности детских разновозрастных объединений. Сумы, 1998. 32 с.
2. Буданова Г. Свободное время: за и против подростков. *Воспитание школьников*. 1996 №1. С. 17-22.
3. Вагнер Е. Детский школьный клуб. *Свободное воспитание*. 1913. №4. С. 42-49.
4. Гаранин Н.И., Булыгина И.И. Менеджмент туристической и гостиничной анимации. Москва : Советский спорт, 2003. 261 с.
5. Деловой туризм *Панорама культурной жизни зарубежных стран*. 2001. Вып. 11-12.
6. Донской В.Ф. Знакомьтесь - Ротари. Иркутск : Восточно-Сибирская правда, 1991. 167 с.
7. Дыбина О.В. Творчество – как сущностная характеристика человеческого бытия. Москва : Педагогическое общество России, 2001. 245 с.
8. Зацепина М.Б. Организация культурно-досуговой деятельности дошкольников. *Учебно-методическое пособие*. Москва : Педагогическое общество России, 2004. С. 7-51.
9. Зязюн І. Клуб і добровільна асоціація як чинники громадянського суспільства в країнах Заходу. *Посвіт*. 2000. № 2. С. 39-48.
10. Искусственные зоны отдыха: настоящее и будущее. *Панорама культурной жизни зарубежных стран*. 1998. Вып. 1.
11. Калейдоскоп родительских собраний: Методические разработки. Выпуск 2 /Под ред. Н.А. Алексеевой. – Москва : ТЦ Сфера, 2002. С. 105-107.
12. Кирсанов В.В. Социально-педагогические проблемы организации досуга за рубежом. Харьков : ХГИК, 1998. 127 с.
13. Киселева Т. Г. Теория досуга за рубежом. Курс лекций. Москва, 1992. 163 с.
14. Киселева Т. Г., Красильников Ю. Д. Основы социально-культурной деятельности. Москва, 1995. 168 с.
15. Кірсанов В.В. Класифікація функцій і підготовка кадрів соціокультурних аніматорів у французькій культурології дозвілля (60-90-ті роки). *Вісник Книжкової палати*. 2000. № 5.
16. Копієвська О. Паркова робота з різними категоріями населення. *Посвіт*. 1997. № 1. С. 51-68.
17. Культурно-досуговая деятельность : Учебник. Москва, 1998. 278 с.
18. Куприянов Б.В., Рожков М.И., Фришман И.И. Организация и методика проведения игр с подростками : Взрослые игры для детей: Учебно-методическое пособие. Москва : Гуманит. изд. центр ВЛАДОС, 2001. 216 с.
19. Музеи будущего. *Панорама культурной жизни зарубежных стран*. Москва : 2000. Вып. 9.

20. Новикова И.А. Организация досуга подрастающего поколения в США: Традиции и современность. Учебное пособие. Санкт-Петербург, 1991. 267 с.
21. Паркомания в Испании. *Панорама культурной жизни зарубежных стран*. 1999. Вып. 2-3.
22. Пономарев В.Д. Игровая технология праздничного досуга. Кемерово, 1995. 327 с.
23. Сазонов Е.Ю. Город мастеров. *Педагогический поиск*: Сборник. Москва, 1987.
24. Сос Н. Педагогічна взаємодія школярів в об'єднаннях за інтересами. *Початкова школа*. 1998, №8, с. 53-55.
25. Сысоева М.Е. Организация летнего отдыха детей: Учебно-методическое пособие Москва : Гуманит. Изд. Центр ВЛАДОС, 1999. 176 с.
26. Уолт Дисней: мифы и легенды. *Культура в современном мире*. Москва, 2001. Вып. 3.
27. Фролова Г.И. Организация и методика клубной работы с детьми и подростками: Учеб. пособие для ин-тов культуры. Москва, 1986. 241 с.
28. Черняк И.В. Городские и развлекательные парки. *Научно-технические достижения и передовой опыт в области материально-технического оснащения учреждений культуры*. Информ. сб. - Москва, 1993. Вып. 1.

Інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua>

<http://studentam.net.ua>

<http://tourlib.net>

<http://refs.co.ua>

<http://culturalstudies.in.ua/>

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vlush/Ped/2012_5_2/19.pdf

http://miarud.at.ua/load/socialno_pedagogichna_dijalnost_u_pozashkilnij_sferi/1-1-0-7

http://ualib.com.ua/br_5147.html

<http://socpedagogika.narod.ru/sfera.html>

http://alma-mater.lnpu.edu.ua/magazines/soc-ped/Soc_ped_2011_1.pdf

http://crk-knteu.kiev.ua/55535-Teoreticheskie_osnovy_social_no_pedagogicheskoiy_raboty_s_uchashimisya_v_mikroraiyone.html

http://pnpu.edu.ua/ua/text/admissions_committee/magistr/soc_pedagogika.doc

Навчально-методичне видання

Паскаль Олена Вікторівна

**Методичні рекомендації
щодо проведення практичних занять та самостійної роботи
з навчальної дисципліни «Система культурно-дозвілєвої роботи»
для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 23 Соціальна робота, спеціальність 231 «Соціальна робота**